

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Řízení základní školy z pohledu rodičů

Primary school management from the perspective of parents

David Homola, DiS.

Vedoucí práce: RNDr. Jindřich Kitzberger

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Školský management

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Řízení základní školy z pohledu rodičů potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 6. prosince 2021

Rád bych poděkoval RNDr. Jindřichu Kitzbergerovi za cenné rady, připomínky a odborné vedení bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat všem respondentům a respondentkám dotazníkového šetření. A v neposlední řadě i své partnerce za sílu, podporu a trpělivost.

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Řízení základní školy z pohledu rodičů“ se zabývá aktuálními postoji rodičů a jejich kritérií při hodnocení řízení základní školy a jejího fungování. Tato bakalářská práce se zaměřuje z pohledu rodičů především na hodnocení oblasti funkce školy, pedagogického procesu, komunikace a spolupráce rodičů a školy. V teoretické části je popsána historie základního vzdělávání, současná základní škola, její funkce a výchovně vzdělávací proces, podoba současné rodiny a typy rodin a rodičů. Dále jsou stručně vymezena práva a povinnosti rodičů vůči základní škole, komunikace školy a rodičů a vzájemná spolupráce. Teoretickým východiskem jsou odborné publikace, články a výzkumné studie. V praktické části je použita kvantitativní výzkumná metoda konkrétně dotazníkového šetření aplikované na rodiče dětí základních škol zřizovaných městem Most. Výsledky jsou interpretovány za pomoci grafů a tabulek s průměrnými skóry. Tím jsou analyzovány postoje a hodnocení rodičů žáků mosteckých škol v oblasti funkce školy, pedagogického procesu, komunikace a spolupráce rodičů a školy. V závěru práce jsou shrnuty a porovnávány zjištěné výsledky.

KLÍČOVÁ SLOVA

základní škola, rodič, řízení školy, zákonný zástupce, kritéria kvality vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor thesis “Primary school management from the perspective of parents” deals with current parents’ attitude and their criteria for assessment of primary school management and its functioning. This bachelor thesis predominantly focuses from the parents’ point of view on assessment in the field of school functions, pedagogical process, communication and cooperation between the parent and the school. The theoretical part of the thesis brings a description of the history of primary education, the current primary school, its function and pedagogical process, the forms of current family and types of families and parents. Next there are briefly defined rights and obligations of the parents toward the primary school, communication between the parent and the school and mutual cooperation. The theoretical background is based on expert publications, articles and significant studies. The practical part focuses on quantitative research in particular with the use of questionnaire survey applied on parents of children from primary schools established by the town of Most. The results are interpreted with the use of graphs and tables with average scores. By means of this there are analysed attitudes and assessment of the parents of the children from Most primary schools in the field of school functions, pedagogical process, communication and cooperation between the parent and the school. In the conclusion of the thesis the results are summed up and compared.

KEYWORDS

primary school, parent, school management, legal representative, criteria of high-quality education

Obsah

Úvod	8
1 Stručná historie základní školy.....	9
2 Současná základní škola	11
3 Funkce školy.....	13
4 Výchovně-vzdělávací proces	16
5 Současná rodina.....	19
6 Typologie rodin a rodičů	21
7 Práva a povinnosti rodičů vůči základní škole	25
7.1 Práva a povinnosti rodičů ve školském zákoně	26
7.2 Práva a povinnosti rodičů ve školním řádu.....	27
7.3 Školská rada.....	29
8 Komunikace rodiče a školy	31
9 Spolupráce rodičů a školy.....	33
10 Výzkumná část	38
10.1 Analýza demografických údajů rodičů	39
10.2 Údaje o dětech a základních školách.....	41
10.3 Oblasti hodnocení řízení základní školy	44
10.3.1 Zodpovědnost za vzdělávání a výchovu.....	44
10.3.2 Spolupráce rodičů a školy.....	45
10.3.3 Pomoc rodičů škole	46
10.3.4 Ideální škola z pohledu rodičů.....	47
10.3.5 Hodnocení základní školy svého dítěte	49
10.3.6 Důležitost vyučovaných předmětů	51
10.3.7 Aktuální problémy základní školy.....	53
10.3.8 Komunikace rodičů se základní školou.....	54
11 Diskuze.....	60

Závěr.....	61
Seznam použitých informačních zdrojů	63
Seznam příloh.....	68

Úvod

Od roku 1989 se neustále mění společnost, a s ní hodnoty, postoje, preference a očekávání rodičů ve vztahu ke vzdělávání, jeho úrovně a kvality. Otázkou je, nakolik se tato změna promítá do pohledu rodičů na základní vzdělávání. Mění se podoba práce, průběh pracovní kariéry a podoba rodiny. Dítě žije v nejrůznějších formátech rodiny, která začíná být kombinací rodičovsko-nerodičovských modelů. „*Sociální svět se rozpadá na „rezervace“ a „kmeny“ a překonávat bariéry dnes není o nic snazší než v silně stratifikované společnosti 19. století.*“ (Feřtek, 2015, s. 72)

Vysoká kvalita vzdělávání je obtížně dosažitelná bez konstruktivních vztahů mezi školou a rodiči žáků, jejichž základem musí být důvěra. Kvalitní škola proto „...*aktivně usiluje o to, aby rodiče v co nejvyšší míře vzali cíle školy za své.*“ (ČŠI, 2020, s. 29) Problém je v tom, že rodiče při svém pohledu na základní školu často vycházejí ze své vlastní zkušenosti z poměrů normalizační školy nebo školy 90. let minulého století. „*Proto často přicházejí se strachem a s pocitem, že se musejí bránit. Školu vnímají, často aniž si to uvědomují, především jako represivní instituci, která ohrožuje jejich osobnost.*“ (Feřtek, 2011, s. 99) Pohled a vnímání rodičů současného vzdělávání na základních školách může být jejich vlastní zkušeností zkreslené. Jsou to ale právě rodiče, od kterých jejich dítě přejímá hodnoty z vnějšího prostředí a kteří vytvářejí rodinný systém hodnot ve vztahu ke vzdělávání (Světlík, 2006).

„*Zdá se, že východiskem k objasnění zde musí být poznatky: jednak o vzájemné percepci (tedy jak se učitelé dívají na rodiče a naopak); jednak o vzájemných očekáváních (tedy to, co by škola potřebovala od rodičů a co zase rodiče vyžadují, aby jejich dětem poskytovala škola)*“ (Průcha, 2013, s. 412). Skutečným partnerem školy bude rodič pouze tehdy, pokud bude ochoten a schopen porozumět cílům školy a jejího řízení (Trojanová, 2012). Proto jediným východiskem ke zjištění postojů a hodnocení rodičů získávat poznatky o vzájemné percepci a vzájemných očekáváních (Průcha, 2013).

Cílem práce je zjistit převažující aktuální postoje rodičů a jejich kritéria při hodnocení řízení základní školy a jejího fungování v oblasti funkce školy, pedagogického procesu, komunikace a spolupráce, a jakou důležitost jednotlivým kritériím při hodnocení školy přiřkládají. V praktické části je cílem zjištění postojů rodičů dětí základních škol zřizovaných městem Most.

1 Stručná historie základní školy

Základní školství dlouhá staletí procházelo administrativními změnami, které byly ovšem řízeny státem podle jeho pravidel a potřeb. Teprve až posledních třicet let model české školy prošel změnou, která by bez potřeby a pochopení veřejnosti nebyla možná.

K prvním zásadním reformám došlo až ve druhé polovině 18. století, kdy se české školství stalo součástí státní organizace. Při zavádění reformy Marií Terezií v roce 1774 byl vydán všeobecný školní řád. V důsledku rostoucí potřeby kvalifikovaných pracovníků pro manufaktury došlo k nastavení základních pravidel fungování škol. Politické zřízení školské v roce 1805 zavedlo soupisy školou povinných a dopomohlo postupně přivést do škol většinu dospívajících. V následujících desetiletích se poté ze všeobecné vzdělávací povinnosti ve věku 6-12 let stala v roce 1868 uzákoněná povinná školní docházka. Došlo k rozšíření sítě škol, kdy na každých sto dětí byla zřizována jedna škola. Škola se stala součástí obce, zastávala funkci komunitního centra a zejména na venkově zastávala funkci národně osvětovou (Walterová, 2010). Rakousko-uherská škola měla za úkol základní gramotnost a kvalifikovanou poslušnost. Komplikovaná vertikální struktura tehdejší společnosti vyžadovala po státním zaměstnanci, vojákovi v armádě, pracovníkovi v továrně nebo čeledínovi na statku jedině: zopakuj, co jsem ti včera řekl, a vykonej, co jsem ti přikázal (Feřtek, 2015).

V meziválečném období Československa byl v roce 1922 vydán malý školský zákon, který stanovil nové cíle, organizační strukturu a širší škálu předmětů ve vzdělávání. Ponechal však rozdíly ve vzdělávání venkovských a městských dětí zachováním rozdílu mezi obecnou a měšťanskou školou. Povinná školní docházka byla rozšířena na 8 let pro všechny bez výjimek. V roce 1935 byl vydán zákon o újezdních měšťanských školách, který stanovoval spádovost škol ve venkovských oblastech. Začleněním nižšího středního vzdělávání do povinné školní docházky se zvýšila dostupnost nižších středních škol pro venkovské děti.

Po únoru 1948 se v důsledku posílení dominantní role politické garnitury škola začala podřizovat nejen ekonomickým, ale i politickým úkolům státu. Prudká vlna industrializace posílila vzdělávání v technických oborech a vznikla síť škol napojených na podniky. Školství bylo podřízeno třídnímu a stranickému principu a explicitně, podle revidovaného školského zákona v roce 1953, i sovětizaci. V důsledku ideologicky zmanipulované výchovy a výuky ve škole, rozdílného postoje rodiny a školy, a povinného členství rodičů ve formální organizaci Sdružení rodičů a přátel školy došlo ve vztahu rodiny a školy

k rozkolu a dehumanizaci (Walterová, 2010). Ačkoliv se rozšiřoval přístup populace k vyšším úrovním vzdělávání, po skončení komunistické éry v roce 1990 mělo necelých 45 % obyvatel Československa starších 15 let ukončené i neukončené základní vzdělání, zhruba 50 % obyvatel střední a vyšší střední vzdělání, zatímco vysokoškolské pouhých 5 % obyvatel (ČSÚ, 2021). Důvodem mohla být tradice v propojení školství a pracovní sféry a politická perzekuce na vysoké škole.

Rozpadem režimu a demokratizačními změnami ve společnosti na počátku 90. let začal proces proměny školy. Docházelo však k dílčím rozhodnutím, která byla nesystematická, bez vzdělávací strategie. Prvním zásadním pokusem získat veřejnost ke změně ve vzdělávání, byl v roce 1999 strategický dokument vzdělávací politiky Výzva pro deset milionů. V roce 2001 byla sepsána tzv. Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, ve které byly formulovány vize, obecné cíle a funkce školy v demokratické společnosti. Došlo k decentralizaci řízení školství, vznikla možnost vzniku nestátních škol a rozhodování rodičů o záležitostech školy ve školských radách. To vše bylo ukotveno ve školském zákonu 2004, podle kterého školy získaly vlastní právní subjektivitu a značnou autonomii při rozhodování o svých záležitostech.

2 Současná základní škola

Základní škola je součástí vzdělávacího systému České republiky, který zahrnuje vzdělávání předškolní, základní, středoškolské, vyšší odborné a vysokoškolské. Tento systém tvoří mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, základní umělecké školy, školská zařízení, které se řídí školským zákonem č. 541/2004 Sb., a vysoké školy, které se řídí zákonem o vysokých školách č. 111/1998 Sb.

Základní vzdělávání zahrnuje primární a nižší sekundární vzdělávání, trvá 9 let a odpovídá devíti letům povinné školní docházky, která trvá zpravidla od 6 do 15 let věku dítěte. Povinnost vzdělávání začíná v pěti letech věku dítěte jako povinné předškolní vzdělávání. V šesti letech věku dítěte poté začíná povinná školní docházka trvajících devět let. Pro zápis do základní školy jsou stanoveny spádové školy podle bydliště žáka, nicméně zákonný zástupce si může vybrat i jinou školu. Pro děti, kterým byl udělen odklad povinné školní docházky, se na základních školách mohou zřizovat přípravné třídy, které mají za úkol vývoj dítěte vyrovnat. Přípravná třída může mimo jiné plnit funkci povinného předškolního vzdělávání, které začíná platit pro žáky od 5 let věku.

Základní vzdělání se nabývá zpravidla na základní škole, která se dělí na první stupeň zahrnující 1. až 5. ročník a druhý stupeň zahrnující 6. až 9. ročník. Existují ale i základní školy, které jsou tvořeny pouze stupněm prvním. Žák základní školy může být přijat na základě úspěšného splnění přijímacího řízení na osmileté, respektive šestileté gymnázium po úspěšném absolvování 5. respektive 7. ročníku. Obdobně je to i s konzervatoří, na kterou může být žák základní školy přijat po úspěšném absolvování 5. ročníku a úspěšném splnění talentové zkoušky. Žák získává stupeň základního vzdělání úspěšným absolvováním programu základního vzdělávání.

Obecné cíle základního vzdělávání jsou stanoveny ve školském zákoně v § 44, které kladou mimo jiné důraz na tvořivé myšlení a řešení problémů, komunikaci a spolupráci, ochranu fyzického a duševního zdraví, duševních hodnot a životního prostředí, ohleduplnost a toleranci k odlišným duchovním a kulturním hodnotám, poznávání svých schopností a možností a orientaci v digitálním prostředí a využívání digitálních technologií.

Obsah základního vzdělávání určuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Tento program prochází průběžně obsahovými revizemi, jako je například úprava

a aktualizace vzdělávacích oborů. Poslední změnou byla například obsahová revize výuky informatiky v roce 2021.

Smyslem a cílem je vybavit žáky souborem klíčových kompetencí, které jsou souhrnem vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro rozvoj a uplatnění každého jedince ve společnosti. Za klíčové kompetence v základním vzdělávání se považují kompetence k učení a k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, kompetence občanské a pracovní, a nově po poslední revizi v lednu 2021 i kompetence digitální. Proto musí ve škole k jejich rozvoji a utváření směřovat a přispívat veškeré aktivity, činnosti a vzdělávací obsah.

Součástí Rámcového vzdělávacího programu je rámcový učební plán, který obsahuje jednotlivé vzdělávací oblasti tvořené vzdělávacími obory se stanovenou minimální celkovou týdenní dotací počtu vyučovacích hodin. Například vzdělávací oblast Člověk a příroda je tvořena vzdělávacími obory Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis.

Na základě tohoto dokumentu si každá škola tvoří vlastní Školní vzdělávací program, ve kterém si určuje rozložení učiva do jednotlivých ročníků a rozčlenění do vyučovacích předmětů. Hodnocení výsledků vzdělávání se řídí podle § 51 a § 53 školského zákona a vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění školní docházky.

3 Funkce školy

Škola je pro jednotlivce i společnost velmi důležitou součástí. Hned po rodině je dalším nejvýznamnějším socializačním činitelem. Škola je společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Stala se místem socializace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský (Průcha, 2003, s. 238).

Vysoký význam školy dokládá i fakt, že je ukotvena v Listině základních práv a svobod, ve které článek 33 stanovuje:

- 1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.
- 2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

Jak Průcha (2013, s. 390) uvádí, že škola je sociální instituce účelově vytvořená k realizaci svého základního úkolu, tj. k zajišťování řízené a systematické edukace. Společnost, a tedy i rodiče tradičně chápou školu jako instituci, jejíž primární funkcí je vzdělávat a vychovávat.

Obecně uznávanými funkcemi školy dle Prášilové (2016) jsou funkce:

- kvalifikační, která zaručuje kvalifikovanost žáků pro další studium nebo výkon profese (zahrnuje tedy funkce kognitivní a profesionalizační),
- personalizační, která rozvíjí žáka v samostatně jednající osobnost,
- socializační, jejíž úloha spočívá v předávání žádoucích postojů, hodnotové orientace, způsobů chování žáků a možnosti žáků si osvojit různé sociální role,
- integrační, jež připravuje žáky pro osobní a veřejný život.

Do požadavků na funkce školy se promítá stav společnosti a její perspektivy v národním i celosvětovém kontextu. V důsledku vzdělávacích reforem dochází ke změně kultury školy, což se projevuje ve změně klimatu škol, v pohledu na pedagogickou práci, ve vztahu lidí ke škole, v úsilí o větší otevřenost a kooperaci s rodinou a okolní komunitou (Prášilová, 2006).

Při diskuzích veřejnosti o škole se často objevuje otázka, jaké další funkce by škola měla naplňovat, jaké role má a jaké role by měla přejímat. Dílčí funkce školy jsou dle Trojana (2014) následující:

- socializační a personalizační – škola předává vzorce chování a propojuje rodinu se školou. Patří sem různé rituály školy, pořádání sportovních dnů, pořádání dnů pro zapojení rodin, setkávání s osobnostmi, organizace výletů (i do zahraničí), charitativní akce, spolupráce s dalšími organizacemi (domov důchodců, dětské domovy), adaptační kurzy nebo projektové dny se zapojením veřejnosti včetně rodičů;
- integrační – vede k soudržnosti ve společnosti, vytváří postoje a dovednosti k sociální interakci a komunikaci v multikulturní společnosti, k toleranci k odlišnostem, respektu k jinakosti, integraci jednotlivců a zvládání nečekaných sociálně obtížných situací. Tuto funkci naplňují například adaptační pobyty, vytvoření přípravné třídy, programy zaměřené na kamarádství, podpůrné plány pro začleňování dětí ze sociálně slabšího prostředí, sestavování individuálních plánů a podpůrných opatření i pro nadané žáky nebo začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem nebo kulturním prostředím. Je dlužno zmínit, že integrační témata je třeba začlenit do plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků;
- ochranná – navozuje pocit bezpečí a vzájemné důvěry, vytváří mechanismy obrany proti škodlivým vlivům, násilí a manipulaci. Příkladem naplňování této funkce je podpora charitativních akcí, aktivity v oblasti prevence ve spolupráci s policií, hasiči a záchrannou službou, aktivity podporující bezpečné klima školy a používání evaluačních nástrojů k šetření klimatu školy;
- diagnostická – škola dokáže rozpoznat žákovy zvláštnosti, schopnosti, zájmy, hledáním příčin problémů žáka vede k úspěchu, používá individuální přístup a navazuje a podporuje spolupráci s rodinou, dalšími školami a institucemi. Zásadní pro naplňování této funkce je individuální přístup k žákům, ve škole je třeba stanovit speciálního pedagoga, mít k dispozici školního psychologa, spolupráce se školským poradenským pracovištěm a v neposlední řadě zavést evaluační schůzky s rodiči;
- metodicko-koordinační – řídí procesy učení, systemizuje poznatky a rozšiřuje možnosti pro získávání poznatků z různých zdrojů. K realizaci této funkce může sloužit podpora projektové výuky, začleňování měkkých dovedností do školního

vzdělávacího programu nebo spolupráce s externími organizacemi k praktickému využití teoretických znalostí;

- kvalifikační – rozvíjí pracovní návyky a dovednosti, které jsou nezbytné pro uplatnění na pracovním trhu. Sem patří aktivity rozvíjející tvořivost, samostatnost, zodpovědnost, klíčové kompetence, práce s informacemi, digitálními technologiemi a rozvoj kritického myšlení.
- etická – škola má svou vlastní kulturu, je nositelem systému hodnot a interpretuje současný svět. K naplňování této funkce musí aktivity výchovně-vzdělávacího procesu zahrnovat budování systému hodnot, snaha o dodržování pravidel, respektu a tolerance;
- selektivní – usměrňuje a řídí přístup k různým pozicím v zaměstnání, zvyšuje sociální prestiž, používá přístupy k začleňování do společnosti, takže pomáhá i znevýhodněným žákům. Škola se zde snaží naplňovat veškeré vzdělávací potřeby žáků k dalšímu úspěšnému uplatnění na středních školách;
- kulturační – pomáhá zachovat národní identitu, kulturu, vzdělanost a posiluje evropanství. Sem patří veškeré kulturně-historické aktivity školy, jako jsou například koncerty školy, projekty s významnými státními událostmi, workshopy, spolupráce s muzei a knihovnami, besedy a přednášky;
- ekologická – vytváří postoje žáků k životu v příjemném prostředí. Škola začleňuje do svých aktivit třídění odpadu, motivuje ke sběru papíru, provádí projektové dny s tématy ochrany životního prostředí, spolupracuje s ekologickými organizacemi;
- ekonomická – škola musí být ve svém konání efektivní a kvalitní,
- politická – škola odpovídá za realizaci vzdělávací politiky, naplňuje právo na vzdělání a rovný přístup ke vzdělání.

Jsou to společenské a individuální potřeby, které určují cíle školy, s důrazem na rovinu osobního rozvoje a integrace jedince do života společnosti. Škola jako vzdělávací instituce je tvořena jedinečným společenstvím lidí, které do prostředí školy vnášejí svůj osobitý vklad. Na společném pohledu na práci školy se nepodílejí pouze samotní aktéři školního života, ale i další subjekty a sociální skupiny. Kvalita a práce školy tak může být výrazně ovlivněna zájmy, postoji a podporou rodičů a místní komunity školy (Walterová, 2010).

4 Výchovně-vzdělávací proces

Průcha (2013) vymezuje pedagogický proces jako objasňování aktérů, kteří jsou účastníci edukačního procesu, kontextu, tedy determinant, které jej ovlivňují, obsahu, tj. náplně a průběhu tohoto procesu a výstupů vznikajících jako produkt edukačního procesu. Podle Pisoňové (2017) se pedagogickým procesem rozumí komplexní a systematické edukační působení školy a jejich pedagogických pracovníků na žáka s cílem kultivovat jeho kompetence. Pedagogický proces je neopakovatelný a jeho přímá zpětná korekce není možná. Je obtížné uchopit pojem kvality vzdělávání, najít vztah mezi jeho vstupy a výstupy na straně jedné a mezi výstupy a procesy na straně druhé. Měřitelných kritérií je velmi málo a některé procesy nelze měřit vůbec. To vše činí pedagogický proces velmi specifickým (Pisoňová, 2014).

Vstupní determinanty se podle Průchy (2013) týkají subjektů účastných v edukačních procesech, tedy žáků a učitelů, kurikulárních konstruktů, tj. RVP a ŠVP, které edukační procesy vymezují.

Pedagogický proces a jeho řízení je zatížen vlivem mnoha faktorů, které na něj často negativně působí. Mezi významné vnější faktory patří historický vliv, vývoj populační křivky, politická situace, zatímco významnými vnitřními faktory je vysoký věkový průměr učitelů a velký nepoměr mužů a žen mezi pedagogickými pracovníky.

Jedním z takových faktorů ovlivňující pohled na pedagogický proces je například historický vliv. Rakousko-uherský model založený na povinné školní docházce a státní dohled přivedl společnost k dojmu, že o vzdělávání se má starat jen a pouze stát a společnost je pouze pasivním divákem. Navíc si společnost zvykla na to, že jakékoliv vzdělávání by mělo být státní a bezplatné. Je to přitom společnost, konkrétně rodiče žáků, kteří svými postoji a činy ovlivňují život škol a současně vedou své dítě k životním hodnotám. *„Pro školy i celý systém je důležitá ochota společnosti do vzdělávání investovat, a není tím míněno jenom ekonomické hledisko, ale také čas, energie a úsilí“* (Trojan, 2017, s. 21).

Dalším faktorem je populační křivka a její nerovnoměrný vývoj. Dlouhodobým celoevropským trendem je stárnutí populace v důsledku snižování přirozeného přírůstku. Podle Chlebounové (2017) dosáhla populace Evropské unie na základě odhadu Eurostatu 513,5 milionu obyvatel k 1. lednu 2019. Oproti předchozímu roku došlo o nárůst obyvatel o 1,1 milionu. Podle projekce Eurostatu by měl růst pokračovat až do roku 2044, kdy bude

v EU žít 525 milionu lidí. Po tomto roce by měl následovat postupný pokles a do roku 2100 by mělo v Evropské unii ubýt 20 milionů lidí. Obyvatelstvo EU bude jako celek stárnout a podíl dětí by se měl snížit z 16 % v roce 2018 na 14 % v roce 2100. Populace České republiky by se podle projekce Eurostatu měla snížit z 10,6 milionů na 9,9 milionů v roce 2100.

Tento negativní vývoj lze využít jako impulz k nastartování nových aktivit, doposud realizovaných pouze okrajově. Jedná se o systematické celoživotní vzdělávání, kurzy pro dospělé nebo univerzity třetího věku (Trojan, 2014). Pokles populační křivky může stejně tak pozitivně zapůsobit na efektivitu vyučovacího procesu ve formě přirozeného postupného snížení počtu žáků ve třídách.

Dalším vnějším faktorem je politická situace její vliv na školství na celostátní i regionální úrovni. Je to dáno tím, že politika probíhá v cyklech, které se často mění a pro rozvoj školství a vzdělávání chybí stabilní politická linie. Jak Trojan (2014, s. 20) trefně uvádí, „...*uvažování a jednání politika a odborníka na školství je již z podstaty systému odlišné, politik uvažuje o jednotlivých volebních cyklech a získání přízně voličů v příštích volbách.*“ Navíc na regionální úrovni bývá volba ředitele na základě výsledků konkurzních řízení často politickým rozhodnutím, spíše než volbou toho nejvhodnějšího kandidáta. Zřizovatel má často vybráno předem a konkurz na ředitele je jen povinně odehraným maňáskovým divadlem (Hřebecký, 2018). To může mít vliv na nižší celkový počet uchazečů o post ředitele, protože zájemci s vědomím, že byli odmítnuti právě z těchto důvodů, budou již značně demotivováni k tomu, aby se ucházeli znovu, a systém tak přichází o možné kvalitní budoucí ředitele.

Mezi významné vnitřní faktory, které ovlivňují řízení pedagogického procesu je i struktura pedagogických pracovníků. Z hlavních výstupů Mimořádného šetření MŠMT vyplívá, že průměrný věk učitelů v regionálním školství odpovídá 47,2 let, přičemž u žen to je 47,0 let a u mužů 48,0 let. Necelých 57 % učitelů je starších 45 let a pouze 8,5 % učitelů je mladších 30 let (Maršíková, 2019). Z toho vyplívá, že ve vzdělávacím systému pracují především starší učitelé.

Vyšší věk pedagogického sboru s sebou může přinášet překážky například při uvádění změn v praxi. Podle Národní zprávy TALIS 2018 je otevřenost vůči inovacím z pohledu učitelů v evropských zemích EU v průměru nižší než ve všech státech zapojených do TALIS 2018. Přičemž čeští učitelé v porovnání s EU méně souhlasí nebo spíše souhlasí s tvrzením, že

většina učitelů v této škole je otevřena změnám a většina učitelů v této škole se snaží přicházet s novými myšlenkami v oblasti výuky a vzdělávání (Boudová, 2020).

Vůli a tolik potřebnou energii pro změnu by mohli přinést mladí a noví učitelé, jenže ty je problém najít. Na trhu práce je po nových učitelích velká poptávka, především na mateřských školách a 1. stupni základních škol. Přetrvávajícím problémem je nedostupnost vhodných kandidátů na trhu práce, což 66,4 % škol ohodnotilo jako významný až kritický problém (Maršíková, 2019). Z celkového počtu 7 tis. učitelů, kteří v období 2017-2019 ukončilo pracovní poměr, připadá celá čtvrtina na začínající učitele (s maximální délkou praxe 2 roky).

Dalším dlouhodobým vnitřním faktorem je vysoká feminizace českého školství a výše uvedené Mimořádné šetření MŠMT to prokazuje. Na 1. stupni základní školy připadá na 9 žen 1 muž. V případě 2. stupně základních škol se tento nepoměr snižuje, kdy na každé 3 ženy připadá 1 muž. Přepočteno na úvazky je v regionálním školství patrná celková generová nevyváženost (19,2 % úvazků mužů), které se kromě mateřských škol projevuje silně i na 1. stupni základních škol.

5 Současná rodina

Rodina je velmi podstatným partnerem školy ve vzdělávání. Průcha (2003, s. 202) v Pedagogickém slovníku definuje rodinu jako nejstarší společenskou instituci, která plní socializační, ekonomické, sexuálně-regulační a reprodukční funkce, a spolu se školou plní významné funkce výchovné, které lze chápat jako komplementární.

Urban (2017, s. 211) vymezuje rodinu jako formu dlouhodobého rodinného soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a jejich vlastní, respektive adoptované děti. Jedná se o intimní, relativně uzavřenou bio-sociální skupinu jedinců. Členové této skupiny jsou spojeni pokrevními svazky, manželstvím nebo adoptací. Tato skupina vytváří základní ekonomickou jednotku a dospělí členové jsou zodpovědní za výchovu dětí.

Nejrozšířenějším modelem rodiny je tzv. nukleární rodina, která je tvořena pouze nejbližšími příbuznými, tedy oběma rodiči a dětmi. V poslední době se model rodiny značně mění. Začíná být běžné, že kromě rodiny vlastní a úplné se rozšiřuje model rodiny neúplné, nevlastní nebo náhradní. Na rozdíl od dětí, jsou pro dospělé formy soužití výsledkem jejich vlastní svobodné volby a podřízením různým vnějším sociálním nebo ekonomickým tlakům.

Kuchařová (2020) uvádí ve Zprávě o rodině 2020, že v roce 2018 žilo 86 % dětí v ČR v rodinách s oběma rodiči (v EU to bylo 82 %), z nichž 67 % bylo sezdaných. Téměř 14 % dětí žilo se jedním rodičem, přičemž evropský průměr činil 17 %. Avšak počet dětí žijících s nesezdanými rodiči se od roku 2007 do roku 2018 více než zdvojnásobil a to ze 7 % na 19 %.

Četnými zahraničními i tuzemskými výzkumy se neustále potvrzuje, že sociokulturní profil rodiny, a především úroveň vzdělání rodičů má významný vliv na vzdělávací výsledky žáků, jejich postoje vůči vzdělávání a vůči škole jako takové.

Z výzkumu na téma Hodnocení kvality vzdělávání a možnosti dosažení vzdělání českou veřejností (Hanzlová, 2020) provedeného agenturou CVVM v roce 2020 vyplývá, že míra souhlasu či nesouhlasu respondentů na otázku, zda je každému člověku v ČR umožněno získat vzdělání podle jeho schopností, se liší v sociodemografických a dalších charakteristikách. Souhlasně se nejvíce vyjadřovali lidé ve věku 20 až 29 let, s vysokoškolským vzděláním, respondenti spokojení se svým životem, hodnotící životní úroveň své domácnosti jako dobrou a svými názory radící se na pravou část politického

spektra. Opačná odpověď, tedy nesouhlas, se opakovala u respondentů bez zaměstnání se základním vzděláním, kteří byli nespokojeni se svým životem a považovali životní úroveň své domácnosti jako špatnou.

6 Typologie rodin a rodičů

Nejdůležitějším prostředím pro žáka je rodina. Rodina je primárním vychovatelem dětí, má na jejich výchovu a vývoj největší vliv. A protože jsou to rodiče, kteří nesou zodpovědnost za vzdělávání svých dětí, mají právo se při jeho naplňování podílet na rozhodování. Rodiče a učitelé jsou tedy rovnoprávními partnery (Krejčová, 2003).

Důležitým prvkem, který má vliv na pohled rodičů na školu, je i styl rodičovské výchovy. Ten má vliv na celkový vývoj dítěte, a proto je v zájmu pedagoga poznat rodinné zázemí dítěte a předejít tak možným konfliktům rodičů a školy. Z hlediska emočního vztahu, míry požadavků a kontroly vůči dítěti lze podle Labusové (2021) vyvodit čtyři výchovné přístupy:

1. Demokratická (autoritativní výchova) – podporuje zdravou autoritu ve výchově. Pro tento styl výchovy je charakteristická důslednost, pevné vedení, pružnost, otevřená komunikace a spolupráce. Na základě tohoto výchovného stylu má dítě prostor pro rozvoj vlastní tvořivosti a zodpovědnosti. Dítě spolupracuje, usiluje o nejlepší výkon, přitom je nezávislé, sebeprosazující a přátelské.
2. Autoritářská (autokratická) výchova – rodič neustále usměrňuje dítě, přikazuje a zakazuje, vyvíjí na dítě tlak a nepřipouští žádnou diskuzi. Nezohledňuje individuální potřeby dítěte, často jej negativně hodnotí a nedává mu prostor pro vlastní tvořivost. Vztah mezi takovým rodičem a dítětem je chladný, téměř nepřátelský. Dítě vystavované takovéto výchově je závislé, nesamostatné, nešťastné a uzavřené. Chlapci mívají sklon k agresivitě, izolují se před okolím a nejsou spontánní.
3. Shovívavá výchova – mezi rodičem a dítětem je vysoká citovost. Rodiče dítě silně emočně podporují, mají nízké nebo žádné požadavky, dítě téměř neomezuje. Rodičem nejsou stanoveny hranice, vyhýbá se požadavkům na dítě a jeho trestání. Dítě bývá nezralé, neumí ovládat své pocity, je nespolehlivé a postrádá cit pro zodpovědnost.
4. Zanedbávající výchova – rodič bývá k dítěti pasivní a lhostejný. Na dítě jsou kladeny minimální požadavky, které jsou nesystematické a nedůsledné. Rodiče o rozvoj dítěte nejeví zájem. Vztah rodiče a dítěte je bez citových projevů, ze strany rodičů někdy odmítavý. Dítě bývá náladové, nedokáže oboustranně komunikovat, je nesmělé, stažené do sebe a chybí mu sebevědomí.

Jedním ze současných rozporů mezi školou a rodiči je v pohledu na krajně liberální výchovu. Škola ve své podstatě pro hladké naplňování své funkce autoritu vyžaduje, zatímco rodiče mívají s vymezováním hranic potíže.

Helus (2004) vychází z empirických výzkumů a nabízí popis především nefunkčních nebo problémově zatížených rodin. Jeho dělení doplnila Trpišovská (2017) o projevy dysfunkčnosti.

- Nezralou rodinu tvoří mladí rodiče, kteří nezvládají výchovu a potřebují pomoc. Taková rodina je nestabilní, rodiče nemají při rozhodování dostatek sebedůvěry, a především v oblasti výchovných přístupů jsou v nesouladu.
- Rodiče v přetížené rodině projevují frustraci, beznaděj nebo vyčerpání, což se promítá do komunikace s okolím a dítětem. Takový rodič není ochoten přiznat chybu, poučuje okolí, je nespolehlivý a odkládá řešení problémů.
- Rodina ambiciózní se zdá na první pohled jako idylické prostředí pro dítě. Prioritou je kariéra, úspěch ve studiu nebo ve sportu nebo vysoký materiální standard. Rodič z takové rodiny má na školu nepřiměřené nároky, není ochotný přiznat chybu svou nebo dítěte, je až příliš kritický a má skony k nedůtklivosti a agresivnímu chování.
- Rodina perfekcionista je téměř totožná s ambiciózním typem rodin. Rozdíl spočívá v nezdravé soutěživosti a natolik silným tlakem ze strany rodičů, že to může negativně ovlivnit psychosomatiku dítěte.
- Pro rodinu improvizující a liberální je typický argument rodičů vychovat z dítěte osobnost, avšak pravidla a hranice ve výchově dítěte chybí. Takový rodič není ochotný přiznat problém, nerad spolupracuje s pedagogy na hledání řešení a snaží se prosazovat svůj výchovný přístup.
- Rozmazlující neboli protekcionářská rodina se snaží svému dítěti za každou cenu vyhovět a dítě nemá stanovené hranice. Projevuje se to neochotou rodičů přiznat si chybu v přístupu k dítěti, hledáním viníka v okolí, protežováním dítěte a přecitlivělostí na bezpečí dítěte.
- Poslední rodinou je rodina odkládající, která je školou obtížně rozpoznatelná a bývá častou součástí výše uvedených rodin. Takoví rodiče mají tendenci dlouhodobě odkládat dítě samotné a s ním i dlouhodobě neřešené problémy.

Při zkoumání pohledu rodičů na řízení školy a snaze tento pohled, pokud možno co nejlépe interpretovat, je třeba pamatovat na to, jaké všeobecné postoje a názory rodič zaujímá.

Při pohledu na rodiče lze dle Walterové (2006) identifikovat následující čtyři typy rodičů z hlediska jejich požadavků na vzdělávání, jež se liší v požadavcích na orientaci ve světě, vzdělání a sebedůvěr, slušnost a kázeň a všeobecnou úroveň:

- Typ č. 1 – „orientace ve světě“ - rodič nadprůměrně zdůrazňuje dimenzi všeobecného rozvoje osobnosti. Pociťuje především nedostatečnost vzdělávání školy v oblasti orientace v právu a v zákonech, v dovednosti jednat s lidmi z různých sociálních vrstev a znalosti života v různých zemích. Zároveň má průměrné nároky na vzdělávací základ a netrvá příliš na kázni. Tento typ rodiče tvoří 18 % populace.
- Typ č. 2 – „vzdělávání a sebedůvěra“ - vzdělávací základ tvoří podle názoru tohoto typu rodiče nadprůměrnou důležitost. Oblasti všeobecného rozvoje osobnosti a kázně naopak nepřikládá velkou váhu. Největší rozdíl ve vzdělávání školy vidí v budování sebedůvěry žáků, samostatnosti a schopnosti se rozhodovat a potažmo i chuti do dalšího studia. Nejde mu tedy o žáka poslušného a ukázněného, ale sebevědomého a motivovaného. Tento typ rodiče tvoří 50 % populace.
- Typ č. 3 – „slušnost a kázeň“ – je vysoce orientovaný na dimenzi kázně a je vlastně protikladem typu č. 2. Jeho nároky na vzdělávací základ jsou velmi nízké. Za nedostatky vzdělávání pokládá především oblast výchovy ke slušnosti, zdvořilosti, poslušnosti a výchově k dobrému občanovi. Poslední místo v prioritách vzdělávání u tohoto typu zaujímá sebedůvěra a samostatnost. Tento typ rodiče tvoří 22 % populace.
- Typ č. 4 – „všeobecná úroveň“ – tento typ rodiče se staví silně kriticky k úrovni školního vzdělávání ve všech směrech a školy podle jeho názoru nerozvíjejí dostatečně ani jednu z výše uvedených dimenzí. Tento typ tvoří 10 % populace.

Firma School My Project se mimo jiné zabývá výzkumem rodičovských potřeb směrem ke školám a na základě vlastních dotazníků pro rodiče vytvořila vlastní rodičovskou zjednodušenou typologii rodičů (Rodičovská typologie, 2021). Rodiče dělí do čtyř základních kategorií: angažovaní (s jasnou představou), spořádaní (s potřebou kontroly), komunitní (s důrazem na vztahy) a nenároční (bez zvláštních očekávání).

Angažovaní rodiče (22 % populace) mají o vzdělávání svých dětí jasnou představu, chtějí ovlivňovat školní dění, se školou spolupracovat a podporovat individualitu dítěte. Spořádaní rodiče (28% populace) chtějí mít jasno v tom, co má dítě umět a chtějí od školy prostřednictvím hodnocení vědět, s čím dítěti mohou pomoci. Školu vnímají jako autoritu,

kteřá určuje pravidla. Komunitní rodiče (26% populace) po škole žádají, aby jejich děti nejen vzdělávala, ale zároveň i budovala vztahy. Ve škole očekávají pozitivní klima a učitele vnímají jako partnera ve výchově. A konečně nenáročný rodič (24% populace) považuje vzdělání čistě za zodpovědnost školy a státu, který má vzdělávání platit. Zastávají názor, že škola by po rodičích neměla mít velké nároky a za výuku je zodpovědný pouze učitel.

7 Práva a povinnosti rodičů vůči základní škole

Rodičem je v této bakalářské práci míněna jakákoliv osoba v zákonném zastoupení nezletilého žáka. To do roku 2013 upravoval zákon č. 94/1963 Sb., Zákon o rodině. Nyní toto stanovuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, který bohužel výslovně nestanovuje, kdo zákonným zástupcem nezletilého dítěte je. A to přináší při řešení výkonu práv žáků škole nemalé problémy.

Ze znění § 892–895 zákona č. 89/2012 Sb., vyplývá, že to jsou rodiče, kdo zastupuje nezletilé dítě, ovšem pouze za podmínky, že jsou v plném rozsahu svéprávní a zároveň jsou nositeli rodičovské odpovědnosti, z níž jednou je právě zastupování nezletilého. Pokud dojde k osvojení neboli cizí osoba přijme dítě za vlastní, o čemž rozhoduje soud, potom podle § 832 zákona č. 89/2012 Sb., přechází rodičovská práva a povinnosti na osvojitele, který se stává zákonným zástupcem osvojeného dítěte.

Dále existuje ještě institut poručníka, který stanovuje soud v případě, že nezletilá osoba rodiče nemá – tito zemřeli, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti nebo nemají plnou svéprávnost. Poručník podle § 928 zákona č. 89/2012 Sb. má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost.

Není-li možná ani jedna z výše uvedených možností, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi, který ovšem podle § 966 odst. 2, zákona č. 89/2012 Sb. zastupuje dítě pouze v běžných záležitostech. Co patří mezi běžné záležitosti, není v tomto zákoně blíže uvedeno. Lze nicméně dovodit, že to jsou všechny záležitosti vyjma těch, které jsou uvedeny v § 877 odstavce 2 téhož zákona jako významné záležitosti, nikoliv běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte. O rozsahu práv a povinností, které má pěstoun vykonávat, rozhoduje vždy soud. Rozsah zástupčího oprávnění rodičů může být širší nebo užší, než stanovuje zákon.

Proto s ohledem na výše uvedené je rodičem vždy označována osoba s výkonem práv a povinností zákonného zástupce. Nový občanský zákoník s sebou přinesl mírnou komplikaci, na kterou si školy a školská zařízení musela zvyknout. Zástupci dítěte jsou oba rodiče zároveň, oba však mohou za dítě jednat samostatně. V případě, že jeden z rodičů jedná za nezletilé dítě vůči třetí osobě, v našem případě škole, vzniká tak nevyvratitelná právní domněnka, že k tomu má souhlas i druhého rodiče. Může ovšem nastat situace, kdy tomu tak není. Škola to většinou zjistí tak, že jeden z rodičů zpětně odvolá souhlas

či nesouhlas druhého z rodičů. Občanský zákon předpokládá, že oba rodiče budou dítě zastupovat ve shodě v nejlepším zájmu zastupovaného dítěte. V případě jejich neshody o osobě zástupce i způsobu zastoupení rozhodne soud.

7.1 Práva a povinnosti rodičů ve školském zákoně

Pojem rodič není ve školském zákoně používán a slouží jako zástupný pojem pro zákonného zástupce, jehož působnost je definována zákonem č. 89/2012 Sb, občanským zákoníkem tak, jak bylo stručně uvedeno výše. Jinými slovy, protože podle občanského zákoníku jsou kromě rodičů oprávněny jednat za nezletilého žáka i další osoby, používá zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“) legislativní zkratku zákonný zástupce.

Mezi povinnosti zákonného zástupce patří podle § 36 školského zákona hlavně povinnost dbát na to, aby se jeho dítě účastnilo školní docházky. Znamená to podle § 34 školského zákona přihlásit dítě k zápisu k povinnému předškolnímu vzdělávání a k povinné školní docházce dle § 36 a dohlížet na to, aby dítě povinné předškolní vzdělávání a školní docházku náležitě plnilo. Nesplnění těchto povinností může být považováno za přestupek, za který může být v následném přestupkovém řízení uložena pokuta až 5 000 Kč. Zákonný zástupce dítěte nebo nezletilého žáka je dle § 22 dále povinen zajistit, aby dítě a žák do školy nebo školského zařízení řádně docházel, řádně se vzdělával. S tím souvisí i povinnost zákonného zástupce v souladu s podmínkami stanovenými ve školním řádu omlouvat absence dítěte nebo žáka. Jeho povinností je nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku žákovy nepřítomnosti doložit důvod absence. Porušení těchto povinností může podle § 35 odst. 1 školského zákona vést k ukončení předškolní docházky.

Zákonný zástupce je také povinen zastupovat dítě při právních jednáních, ke kterým není plně způsobilé. Ačkoliv se nejedná o výslovnou povinnost, přesto je tento úkon podstatný pro další postup v řešené věci. Jedná se například o povolení odkladu povinné školní docházky, přestup žáka, uvolnění z předmětu a podání žádosti o individuální vzdělávání.

Základní povinnosti zákonných zástupců jsou shrnuty v § 22 odst. 3 školského zákona, z nichž je ještě nutno zmínit povinnost informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo o jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání. Dále stanovuje povinnost se

na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení osobně zúčastnit projednávání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka.

Školský zákon na straně jedné stanovuje zákonným zástupcům povinnosti, ovšem na straně druhé jim přiznává i práva. Podle §21 školského zákona mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků, rodiče dětí a osoby, které plní vůči zletilým žákům vyživovací povinnost právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dětí a žáků, volit a být voleni do školské rady. Dále mají právo se vyjadřovat ke všem rozhodnutím týkajících se podstatných záležitostí vzdělávání dětí a nezletilých žáků, přičemž jejich vyjádření musí být věnována pozornost. A nakonec je to právo na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělání podle školského zákona.

Při pochybnostech o správném postupu školy nebo školského zařízení při vzdělání a výchově má zákonný zástupce právo učinit příslušné kroky ke zjednání nápravy. Pro předškolní vzdělávání toto upravuje § 47 odst. 7 a § 52 odst. 4 školského zákona. Školský zákon dokonce umožňuje podle ustanovení § 174 odst. 4 školského zákona podat podnět, stížnost nebo petici, na jejímž základě bude provedena v příslušné škole nebo školském zařízení inspekční činnost.

Podobný podnět může zákonný zástupce stejně tak adresovat řediteli školy, zřizovateli nebo dalším osobám.

7.2 Práva a povinnosti rodičů ve školním řádu

Pro bližší stanovení vztahu žáků, rodičů a školy slouží školní řád, který by měl mimo jiné předcházet problémům týkajících se výkonu práv žáků a zaměstnanců školy. Školský zákon v tomto ohledu přenáší veškerou kompetenci na ředitele škol.

Podle § 30 školského zákona je ředitel školy povinen vydat školní řád a ředitel školského zařízení vnitřní řád. Oba tyto řády jsou obsahově totožné, jejich název se liší pouze podle toho, kdo jej vydává. Nicméně je třeba mít na paměti, že podle ustanovení § 168 odstavce 1 písmene c) školského zákona školní řád schvaluje školská rada (s výjimkou mateřských, základních uměleckých a jazykových škol s právem státní zkoušky), která také navrhuje jeho změny. Nejedná se tedy o pouhé projednání školního řádu, jak tomu může být například s pedagogickou radou, která je pouze poradním orgánem, ale o výslovné schválení.

Školní nebo vnitřní řád musí být umístěn na místě přístupném pro žáky i pro všechny pracovníky školy. Se školním řádem musí být prokazatelně seznámeni všichni žáci a jejich

rodiče. Na základě školského zákona má školní a vnitřní řád upravovat mimo jiné podrobnosti výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky, provoz a vnitřní režim školy nebo školského zařízení, podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů a jejich ochranu před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí a podmínky zacházení s majetkem školy nebo školského zařízení ze strany dětí, žáků a studentů.

Mezi nejcitlivější částí školního řádu lze řadit pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků, podmínky pro ukládání výchovných opatření a podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování. Bývá to právě hodnocení a výchovná opatření, na která si nejčastěji rodiče nebo žáci stěžují. A jsou to právě omluvené a neomluvené hodiny, které přinášejí školám práci navíc, při jejich řešení.

Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů vychází z § 30 odstavce 2 školského zákona a měla by obsahovat zásady hodnocení, stanovení kompetencí pedagogů pro hodnocení, zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků a studentů, stupně hodnocení prospěchu a chování a kritérií, zásady pro užívání slovního hodnocení, celkového hodnocení, způsoby podkladů pro hodnocení, stanovení situací, v nichž nelze žáka v důsledku absence hodnotit, podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách a způsob hodnocení žáků se SVP a žáků cizinců. Pravidla o hodnocení žáků dále upravují prováděcí předpisy § 14 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

Podmínky ukládání výchovných opatření vycházejí z ustanovení § 31 školského zákona. Procesní pravidla jsou upravena v § 17 vyhlášky č. 48/2005 Sb., § 10 vyhlášky č. 13/2005 Sb. Je třeba respektovat zásadu, dle které žák nemůže odpovídat za jednání, jež mu nelze přičítat, například za jednání jeho rodiče, nebo jednání, které nemohl posoudit nebo ovlivnit vzhledem ke svému věku, rozumové a volní vyspělosti. Posledním bodem školního řádu, který zaslouží bližší pohled, jsou podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování. Vychází z § 22 odstavce 2 písmena b), odstavce 3 písmena d), § 50 odstavce 1 a § 67 odstavce 3 školského zákona. Rodič nebo zletilý žák je povinen do tří dnů od počátku nepřítomnosti doložit důvody nepřítomnosti žáka. Takovým dokladem může být například lékařské potvrzení (které lékaři odmítají dávat, nebo jej zpoplatňují a rodič chce tento

poplatek školou refundovat), úřední doklad, nebo lze akceptovat i prosté vyjádření rodičů, nelze-li jinak.

Neomluvená absence může být přestupkem. Podle § 182a odst. 1 písmene a) školského zákona se mimo jiné fyzická osoba dopustí přestupku tím, že jako zákonný zástupce zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka nebo povinnou předškolní vzdělávání dítěte. Dále podle § 6 a § 10 odstavce 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí musí škola při závažném záškoláctví tuto skutečnost neprodleně oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V případě vážného porušení může být toto jednání kvalifikováno podle zákona č. 40/2009 Sb., § 201 jako ohrožování výchovy dítěte.

7.3 Školská rada

Nástrojem k uplatňování práv a podílení se na řízení školy umožňuje rodičům školská rada. Její fungování je zakotveno v § 167 a § 168 školského zákona. Školský zákon školskou radu zavádí jako povinný orgán zřizovatele u základních (a dalších) škol, aby umožnil zástupcům zřizovatele, zletilým žákům, zákonným zástupcům a pedagogům školy účast na chodu školy. Školská rada se podle § 172 odst. 8 školského zákona nezřizuje u škol zřizovaných Ministerstvem obrany, vnitra a spravedlnosti. Dále pokud právnická osoba vykonává činnost více škol, lze pro účely zjednodušení zřídit školskou radu pouze jednu.

Počet členů školské rady a její volební řád stanovuje zřizovatel školy. Třetinu členů jmenuje zřizovatel, třetinu zákonní zástupci nezletilých žáků, zletilí žáci a studenti a třetinu volí pedagogičtí pracovníci dané školy. Funkční období školské rady činí tři roky a zasedat musí nejméně dvakrát ročně.

Podle § 168 školského zákona školská rada schvaluje výroční zprávu o činnosti školy, schvaluje školní řád a schvaluje pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. Dále se vyjadřuje k návrhům školních vzdělávacích programů a k jejich následnému uskutečňování. Podílí se na zpracování koncepčních záměrů rozvoje školy, projednává návrh rozpočtu právnické osoby na další rok, projednává inspekční zprávy České školní inspekce, podává podněty a oznámení ředitel školy, zřizovateli, orgánům vykonávajícím státní správu ve školství a dalším orgánům státní správy a podává návrh na vyhlášení konkurzu na ředitele školy.

Podle výše uvedeného má školská rada právo požadovat po řediteli dokumenty školy a informace například o rozpracovaném rozpočtu (jen s celkovými ukazateli), informace

o výroční zprávě školy nebo přehled příjmů školy a využití těchto prostředků. Veškeré poskytování informací musí být v souladu se školským zákonem, zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákonu č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Z výše uvedeného vyplývá, že školská rada je především nástrojem posilujícím princip decentralizace řízení školy, který podporuje komunitní rozměr škol, a demokratického participativního přístupu, kdy se vzdělávání stává společným dílem. Poskytuje možnost spolupráce stakeholderů na lokální úrovni, občanskou kontrolu fungování školy, nabízí zpětnou vazbu žáků a rodičů, partnerů nebo zřizovatele. Pomáhá rozvíjet kvalitu školy a spolupracovat na tvorbě vizí a cílů. Z pohledu rodiče to znamená, že se může podílet na základním rámci vzdělávání své školy tím, že se vyjadřuje ke školnímu vzdělávacímu programu a jeho realizaci, a to včetně pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání. Schvalováním školního řádu nebo navrhováním jeho změn spolupracuje na tvorbě práv a povinností svých i svých dětí. Na kontrole kvality školy se potom podílí schvalováním výroční zprávy, projednáváním rozpočtu školy a zpráv České školní inspekce. Ačkoliv rodič nemá ve školské radě většinu a jeho hlas je třetinový, může s pomocí dialogu hledat podporu dalších členů rady za učitele nebo zřizovatele.

Ve své tematické zprávě zveřejněné v roce 2017 Česká školní inspekce zkoumala postoj ředitelů základních škol k fungování školské rady. Z jejího výzkumu vyplývá, že pouze necelá polovina ředitelů vidí školskou radu jako funkční orgán, který řediteli při řízení školy nějak pomáhá. Třetina oslovených ředitelů využívá školskou radu jako užitečný zdroj kontaktů pro navazování spolupráce s dalšími partnery v regionu nebo jim pomohla při komunikaci se zřizovatelem. Ovšem necelých 43 procent dotazovaných ředitelů považuje školskou radu za formální instituci, která postrádá reálný vliv a smysl. Z výzkumu však nelze dovodit, co pro vyšší funkčnost školské rady ředitelé dělají, nebo zda nevidí školskou radu pouze jako komplikaci při rozhodování.

8 Komunikace rodiče a školy

Slovo komunikace má původ z latinského slova *communicare*, tedy radit se, dorozumívat se, spojení a souvislost. V prostředí školy jde o komunikace mezi lidmi, tedy komunikaci sociální. Ta se primárně dělí na tři druhy (Vymětal, 2008, s. 23):

- ústní: rozhovor, porada, diskuze, výuka, dotazování, vysvětlování apod.
- písemná: dopis, e-mail, memorandum, poznámka, zpráva, manuál, zápis apod.
- vizuální: diagram, graf, tabulka, fotografie, videozáznam, powerpointová prezentace apod.

Komunikaci lze obecně charakterizovat jako dorozumívání či výměna informací (Bedrnová, 2012). Mluvčí, komunikátor, předává sdělení, komuniké, přičemž příjemce, komunikant, tuto informaci přijímá.

Krause (2008, s. 120) dělí proces komunikace do sedmi fází. V první fázi se rodí myšlenka neboli obsah sdělení. V druhé fázi dochází k zakódování, tj. formulování myšlenky s pomocí vhodných slov, znaků a gest. Následuje fáze vyjádření a vyslovení obsahu. Ve čtvrté fázi je vysílaný obsah přenášen od komunikátora ke komunikantovi. V další fázi dojde k příjmu, tedy zachycení sdělení. V šesté fázi komunikant sdělení dekoduje, tedy si vyloží jeho obsah. A v poslední fázi dochází k chování, které je vyvoláno přijatým sdělením.

Komunikace je vždy zaměřena na dosažení zamýšleného cíle, mezi které dle Vymětala (2008, s. 24) patří:

- výměna informací: změna vlastní nebo partnerovy informovanosti, socializace, projev seberealizace, uznání, úcty;
- ovlivňování chování lidí: změna nebo utváření pocitů a psychického stavu komunity, udržování a rozvoj vztahů;
- ovlivňování mezilidských vztahů mezi jedinci i k vlastní osobě: vyjadřování sympatie nebo antipatie, ovlivňování skutečnosti, o níž se komunikuje, společenské situace apod.

Ve školním prostředí probíhají všechny výše vymezené cíle i druhy komunikace, a to na úrovni učitele, ředitele i celé školy. Komunikace v tomto prostředí „...by navíc měla napomáhat k vytvoření potřebného partnerského vztahu – se vzájemnou důvěrou, akceptací, tolerancí, empatií a spoluprací“ (Kraus, 2008, s. 121). Mezi nejběžnější formy komunikace školy s rodiči uvádí Čapek (2013) třídní schůzky a konzultace, osobní setkání, žákovské

knížky, poznámkové sešity, neformální zprávy. Dále mezi ně patří informační nástěnka, webové stránky, e-mail a SMS.

Protože nejčastějším účastníkem komunikace ve škole je učitel, měly by to odrážet i jeho komunikační dovednosti. Zlepšení komunikace mezi učitelem a rodičem by zvýšilo i společenskou prestiž učitele (Holeček, 2014, s.129).

Holeček (2014) uvádí následující zásady pro komunikaci s rodičem. Učitel by měl pro hovor s rodičem vytvořit klidnou atmosféru, nepříjemné a intimní záležitosti by neměl řešit na chodbě a v časovém presu. Při hovoru by měl nejdříve jen popisovat jevy, ale neměl by hodnotit. Stejně tak by měl rodiči dát možnost se vymluvit a popsat na základě čeho si vytvořil názor. Učitel by neměl používat negativní hodnocení těžko změnitelných vloh žáka. Je třeba si uvědomit, že pokud učitel kritizuje žáka, zároveň tím kritizuje i jeho rodiče.

Z výzkumu EDUin (2011) vyplývá, že rodiče nejvíc zajímá prospěch jejich dětí, spíše než škola jako celek. Prospěch, chování, nedostatky a slabé stránky dítěte je to, co rodiče zajímá nejvíc. A na chvostu jejich zájmu je vzdělávací filozofie školy, informace o výletech nebo zařazení dítěte do třídního kolektivu. Ideální frekvence informování o prospěchu by pro 36 % rodičů byla jednou měsíčně, 29 % jednou týdně i častěji, 20 % dvakrát až třikrát měsíčně, 14 % dvakrát až třikrát za pololetí a 2 % rodičů by tato informace stačila jednou za pololetí. Zhruba polovina rodičů byla spokojena se stávající frekvencí informování, zatímco druhá polovina rodičů by uvítala frekvenci častější. Navíc rodiče by preferovali posílit komunikace e-mailem a raději by omezovali přísun informací prostřednictvím svých dětí.

9 Spolupráce rodičů a školy

Vzájemná spolupráce rodičů a školy je důležitým faktorem pro obraz základní školy jako takové, ale i její kvalitu. V metodickém dokumentu ČŠI (2020) Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání na školní rok 2020/2021 v modifikaci pro základní školy je rodič zmíněn hned několikrát, a to v oblasti koncepce a rámce školy. Rodičům by měl být srozumitelný vzdělávací program školy, pravidla konstruktivní komunikace a participace na chodu školy a v neposlední řadě by škola měla být pro rodiče vstřícným a bezpečným místem. Stejně tak Rámcový vzdělávací program pro vzdělávání uvádí hned celou řadu podmínek pro spolupráci školy a zákonných zástupců.

Lauermann (2011) dělí spolupráci rodičů se školou do tří oblastí. První je oblast ekonomická, kdy rodiče přímo či nepřímo finančně pomáhají škole. Pomoc může spočívat v darování hygienických potřeb škole, sběrem papíru, malování ve škole nebo poskytování právní nebo finanční pomoci škole. Druhou oblastí je výchovně vzdělávací proces, který spočívá ve spolupráci na obohacování nebo rozvíjení integrovaných bloků, například nabídka návštěv a exkurzí v zaměstnání rodičů. Dále sem patří půjčování učebních pomůcek nebo hraček, výroba masek pro společný karneval nebo odpolední kroužky pro rodiče a děti zaměřené na logopedii nebo uměleckou tvorbu. Poslední je oblast evaluační. Do ní patří spolupráce na tvorbě dotazníků, konzultace ohledně vzdělávacích problémů nebo doporučených vyšetření nebo spolupráce při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů.

Proces budování spolupráce školy a rodičů lze podle Jirásky (2020) rozdělit do tří fází, přičemž dosažení třetí fáze, která je ideálním stavem, je dlouhodobý a složitý proces.

První je fáze vzájemného poznávání. Týká se rodičů, kteří dávají své dítě na školu nově, ať už se jedná o prvňáka nebo žáka přerazeného z jiné školy. Jako nejefektivnější se pro tuto fázi jeví takzvaná triáda, tedy setkávání učitel-rodič-žák. Rodiče mají možnost se seznámit vizemi, cíli a filozofií školy. Učitel se zase může dozvědět od rodičů jejich představy a očekávání. Tato fáze má obvyklého trvání v řádu měsíců.

Následuje fáze kooperace. Jedná se o období, kdy se žák na škole už nějakou dobu vzdělává. V této fázi dochází k pravidelné komunikaci, formálním setkáváním, návštěvám v konzultačních hodinách a účasti na školních a třídních akcích. Rodiče už školu dobře znají, škola dostatečně vnímá zpětnou vazbu od rodičů a reaguje na ni. V této fázi je trvalým úkolem školy spolupráci udržovat a pečovat o ni.

Poslední fází je souznění. Jedná se o vrcholnou formu spolupráce, kdy se rodiče v důsledku ztotožnění s filozofií a koncepcí školy stanou aktivními v některých oblastech organizace života školy. V této fázi jsou rodiče iniciátory aktivit ve škole a školu svou činností posouvají.

Existují různé formy spolupráce, některé lze považovat za samozřejmé, v mnoha školách za běžné a ustálené, jiné jako méně obvyklé.

Mezi obvyklé formy spolupráce Čapek (2013) řadí třídní schůzky, individuální konzultace a informační schůzky pro rodiče prvňáčků. Dále jsou to dny otevřených dveří, jejichž součástí bývá nejen prohlídka školy, ale ukázkové lekce a způsoby výuky. Další formou jsou koncerty a vystoupení pro rodiče nebo výtvarné dílny. V neposlední řadě to jsou další akce školy, na které lze rodiče pozvat, jakou je sportovní den, burza, zpěv vánočních koled nebo vernisáž výtvarných prací žáků.

Důležité je čerpat inspiraci i z jiných škol, například zahraničních. Pol a Rabušicová (1998) uvádějí následující formy aktivit, které jsou běžné na britských školách.

Vítání a přijímání rodičů má za cíl nevidět se s rodiči poprvé a naposled, ale udržovat s nimi kontakt po celou dobu školní docházky dítěte. Má za úkol posílit v rodiči pocit příslušnosti ke školní komunitě.

Dvousměrná písemná zpráva má minimálně dvakrát ve školním roce shrnout učební výsledky, snahy, chování dítěte a jeho hodnocení. Součástí této zprávy je prostor pro vyjádření rodičů, kteří s pomocí návodných otázek sami hodnotí pokrok svého dítěte. Tato zpráva může sloužit jako podklad pro další konzultace. Individuální konzultace rodičů a učitelů plynoucí z dvousměrných písemných zpráv by měly mít stejnou minimální četnost, tj. dvakrát za školní rok. Účelem je společná dohoda na dalších vzdělávacích a výchovných postupech. Pololetní rodičovské schůzky by se měly konat jednou za pololetí a jejich obsahem by měly být informace obecného charakteru o vzdělávacím obsahu, metodách a formách výuky a o tom, jak dětem při domácí přípravě pomoci.

Činností, která je mimo činnost pedagogických pracovníků, a přesto se školy velmi dotýká, je sdružení rodičů. Do něj by měl mít přístup každý z rodičů žáků školy a jeho účelem by mělo napomáhat tvorbě efektivních vztahů mezi rodiči a učiteli a poskytovat konzultace a informace ohledně výchovy a vzdělávání dětí. Rada školy má podobnou funkci, ale je formálním zastoupením rodičů, tvoří ji jen část rodičů a měla by se sdružením rodičů úzce

spolupracovat. Škola ve spolupráci se sdružením rodičů by měla vydávat školní bulletin, občasník nebo informační leták, ve kterém by ostatní rodiče našli informace o aktuálních záležitostech školy.

Základním principem školy ve vztahu k rodičům by mělo být respektování jejich přání ohledně výchovného a vzdělávacího přístupu k jejich dítěti. Jakákoliv případná neshoda by měla v případě zásadních rozhodnutí končit snahou vyjít při řešení rodičům vstříc. Ve výjimečných situacích by měl být nastaven systém návštěv v rodinách.

A nakonec je to školní výchova jako služba rodičům, kdy učitel dává rodičům najevo, že při výkonu své profese využívá svých profesionálních schopností a dovedností, a pomáhá naplňovat jejich rodičovskou povinnost. Poskytování takové služby ovšem neznamená, že nemůže s rodiči nesouhlasit nebo zastávat jiné postoje. Nicméně tato služba je poskytována v rámci pravidel systému školství, které kladou na rodiče určité povinnosti, a tudíž rodiče nesou odpovědnost vůči učitelům.

Na pomáhající spolupráci rodičů se školou lze nahlížet i z pohledu role, kterou rodič při své činnosti plní. Čapek (2013) řadí rodiče do následujících rolí:

- rodič jako vedoucí kroužků a volnočasových aktivit: škola může s rodičem spolupracovat v rámci dobrovolnického centra, ve spolupráci s vysílající organizací anebo v rámci vlastního dobrovolnického programu. Vždy je důležité, aby byl smluvní vztah co nejlépe ošetřen v zájmu všech zúčastněných;
- rodič jako návštěvník vyučování nebo asistent vyučování: rodiče by měli vědět, že je možné navštívit výuku, pokud chtějí. Rodiče je stejně tak možné využít jako asistenty při výuce nebo při práci na projektech;
- rodič jako expert na svůj obor: rodič se může zapojit do výuky témat, která se vztahují k jeho profesi;
- rodič jako pomocník při výletech a exkurzích: rodiče pomáhají při realizaci výletů a exkurzí;
- rodič ve školní radě
- rodič v organizaci na podporu školy: skupiny rodičů mohou utvářet neformální spolky, kluby rodičů, sdružení přátel apod.;
- setkávání absolventů: významní absolventi mohou nabídnout pomoc v oblasti, v které dosáhli určitého postavení.

Feřtek (2011) uvádí ve svém výčtu forem spolupráce dále rodiče jako sponzora, experta, poradce a řemeslníka. U rodiče sponzora je vždy třeba dbát na to, aby měl jasnou představu, nač byly peníze vynaloženy, a zároveň nezískal falešný pocit, že finanční dar jej automaticky opravňuje ke spolurozhodování o výdajích školy. Rodič jako expert, poradce nebo řemeslník může pomoci v oblasti, které rozumí. Může jít o právnícké rady, konzultace stavebních úprav školy nebo natření lavic. Je třeba vždy myslet na to, že je tenká hranice mezi pomocí a pocitem být zneužíván.

Mezi méně obvyklé formy spolupráce lze podle Čapka (2013) řadit například rodičovský koutek, prostor, kde rodič neformálně hovoří s učitelem a při tom čeká na své dítě. Nemusí chybět ani informační nástěnka a malé občerstvení. Aktivita „rodič jako kuchař dne“ spočívá v tom, že rodiče se střídají v jedné třídě a společně s žáky připravují jednoduchý pokrm. Společná četba je formou spolupráce, při níž se rodina s učitelem domluví na výběru jedné společné knihy, kterou si rodiče a žák přečtou, a na konci měsíce se sejdou společně s učitelem a o knize diskutují. Škola může uspořádat večer her, kdy pro týmy rodičů a žáků uspořádá večer soutěží ve stolních hrách.

Rodiče mohou přislíbit věnovat škole tři hodiny svého volného času, škola sepíše seznam činností a rodiče si z nich potom vyberou, za své tři hodiny volného času utratí. Rodiče mohou spolupracovat se svými dětmi na výzdobě třídy a nakreslit na zeď to, co považují za důležité. Nebo mohou spolupracovat na celkové renovaci interiéru školy.

Mezi další formy spolupráce patří fundraising, kdy škola může získávat finanční prostředky způsobem spojeným s činností rodičů, jako je například burza oblečení a sportovních potřeb, vánoční jarmark apod. Ve školní půjčovně si rodiče mohou zapůjčit sportovní náčiní na víkend, nebo třeba knihy nebo učební pomůcky.

A nakonec forma spolupráce nazývaná Škola v éteru, při které žáci ve spolupráci s rodiči vysílají pravidelný rozhlasový nebo dokonce televizní pořad.

Feřtek (2013) ve své knize nabízí pro rodiče a učitele jednoduchý dotazník, který tvoří 30 tvrzení významově škálovaných podle toho, jak moc by se rodič měl života školy účastnit. Rodič i učitel tak může snadno a rychle zjistit, nakolik intenzivní spolupráci je pro něj přijatelná a zároveň si ověřit aktuální situaci. Hodnocení dotazníku je pro rodiče a školu stanoveno zvlášť.

Z šetření ČŠI (2017) provedeným mezi 200 základními školami vyplývá, že pozitivní komunikace mezi rodiči a školou vede k jejich intenzivnějšímu zapojení do života školy. Ve 37 % případů pomáhají rodiče škole organizací finanční podpory, ve 36 % nabízejí své rady, materiální pomoc nebo pomáhají při akcích a soutěžích. Na 33 % škol rodiče samostatně organizují některé akce školy a v 31 % vedou odpolední kroužky. Nejslabší podíl pomoci je v oblasti účasti na pedagogickém procesu školy jako asistent učitele nebo odborník z praxe, kdy rodiče takto působí na 10 % dotazovaných škol, a organizaci víkendových akcí se věnují rodiče na pouhých 8 % škol.

Z výše uvedeného je patrné, že spolupráce školy a rodičů může být přínosná pro všechny zúčastněné, žáky nevyjímaje. Záleží ovšem na vedení školy a učitelích konkrétní školy, nakolik jsou ochotni dveře své školy rodičům otevřít.

10 Výzkumná část

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit převažující aktuální postoje rodičů a jejich kritéria při hodnocení řízení základní školy a jejího fungování a jakou důležitost jednotlivým kritériím při hodnocení školy přiřkládají. Ke zjištění byla použita kvantitativní metoda výzkumu – dotazníkové šetření. Byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Většina rodičů přisuzuje škole ve výchově a vzdělávání větší zodpovědnost než sami sobě.

H2: Rodiče nemají zájem škole pomáhat.

H3: Rodiče považují za nejdůležitější, aby základní škola připravovala jejich děti na budoucí studium a povolání.

H4: Rodiče vidí největší problém základní školy svého dítěte v celkovém nedostatku financí.

H5: Nejčastějším zdrojem informací o základní škole jsou pro rodiče webové stránky.

Vytvořený dotazník, který dostal název Řízení školy z pohledu rodičů, byl vytvořen za použití platformy Google Forms. V jeho úvodu byl popsán cíl a účel dotazníku. Dotazník obsahoval celkem 23 otázek.

Nejprve bylo ověřováno, že respondent/respondentka patří do cílové skupiny, tj. zda je rodičem (potažmo zákonným zástupcem) dítěte nebo dětí, které navštěvují některou ze základních škol města Mostu. Následně byla zjišťována demografická data o rodičích, konkrétně pohlaví, věk a nevyšší dosažené vzdělání.

Dále byly použity otázky ke zkoumání jednotlivých oblastí základního školství ve městě Most. Mezi tyto oblasti patřily funkce školy, výchovně vzdělávací proces, komunikace se školou a ochota ovlivňovat chod školy.

Dotazník byl distribuován respondentům pomocí sociální sítě Facebook, ve skupině s názvem Most, která ke dni rozeslání dotazníku obsahovala 32 tisíc členů. Dotazník byl zaslán vedení všech 11 základních škol zřizovaných městem Most, převážně ředitelům škol. Vedení škol distribuovalo dotazník rodičům prostřednictvím školních informačních systémů. Není možné zjistit, kolik bylo celkem tímto způsobem osloveno respondentů.

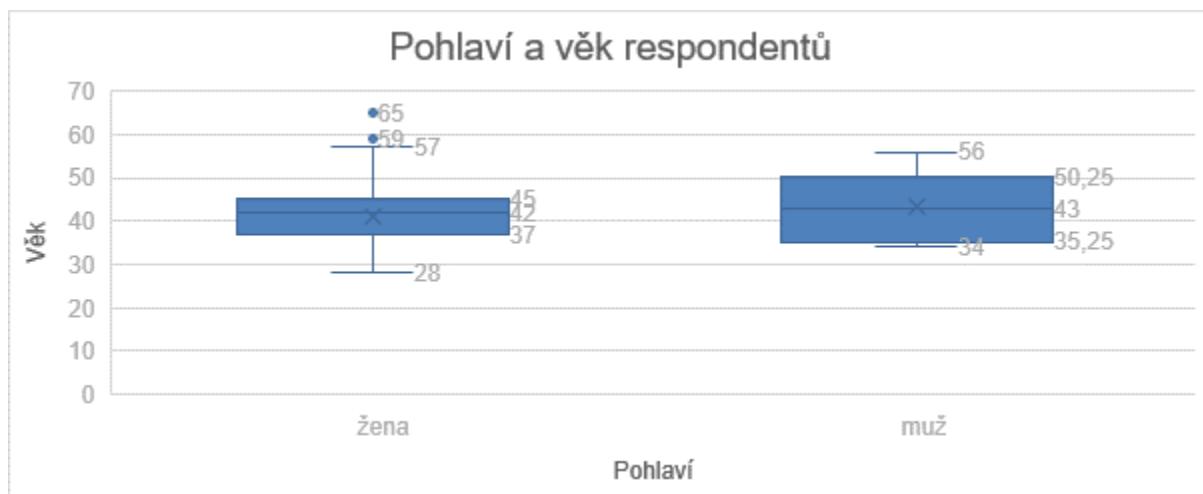
Dotazník byl dostupný prostřednictvím online odkazu v časovém období 20 srpna – 19 září 2021.

Celkový počet odpovědí byl 203. Získaná data byla dále zpracována v tabulkovém programu Microsoft Office Excel. Podmínku rodiče dítěte/děti navštěvujících základní školu v Mostě nesplnili 4 respondenti, tyto odpovědi byly z datového souboru odebrány. Celkový počet odpovědí byl po očištění 199. Získané odpovědi byly následně analyzovány, vyhodnoceny a interpretovány.

10.1 Analýza demografických údajů rodičů

Průměrný věk mezi ženami byl 42 let, přičemž nejmladší bylo 28 a nejstarší 65 let. Nejvyšší počet respondentek žen bylo ve věku 37–45 let. Průměrný věk mezi muži byl 43 let. Největší počet respondentů mužů bylo ve věku 35–50 let, přičemž nejmladšímu bylo 34 let a nejstaršímu 56 let.

Graf 1: Věk respondentů podle pohlaví

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Nejvyšší zastoupení mezi respondenty měly ženy. Celkový poměr žen byl 92 % a mužů pouhých 8 %. Protože zkoumaný vzorek nebyl dostatečně reprezentativní nelze potvrdit obecné přesvědčení, že dohled nad vzděláváním svých dětí mají na starosti převážně ženy.

Z celkového množství respondentů mělo 42 % vysokoškolské vzdělání a 42 % úplné středoškolské vzdělání s maturitou. Středoškolské vzdělání bez maturity mělo 14 % respondentů a pouze 2 % měla základní vzdělání.

Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů v %

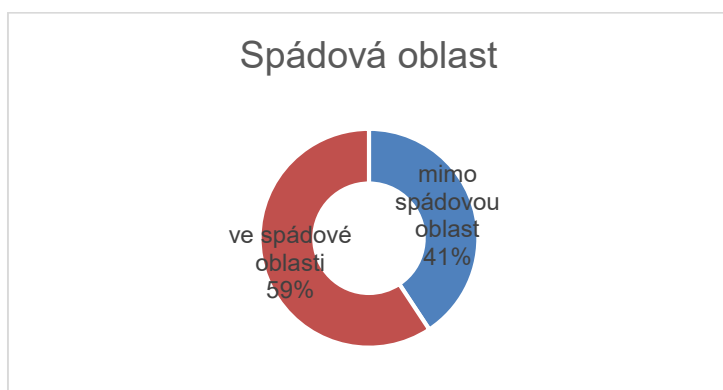
Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Ve vzorku respondentů/respondentek bylo výrazné zastoupení úplného středoškolského a vysokoškolského vzdělání (celkem 84 %), což bylo zohledněné v interpretaci výsledků v dalších částech dotazníkového šetření.

10.2 Údaje o dětech a základních školách

Spádovou školu navštěvují děti 59 % dotázaných rodičů. Celkem 41 % dotázaných rodičů uvedlo, že jejich dítě/děti nenavštěvují základní školu ve spádové oblasti svého bydliště. Znamená to, že využití práva volby základní školy dle vlastního výběru není okrajovou záležitostí. Rodiče musí vyvíjet zájem a úsilí při získávání informací a volit různé komunikační kanály, které považují za relevantní a spolehlivé.

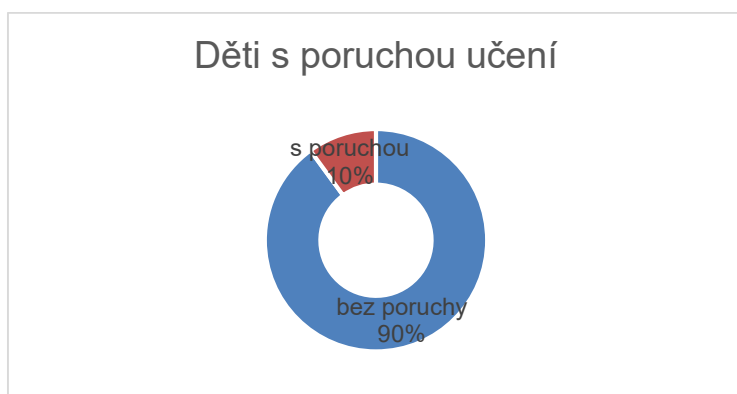
Graf 3: Spádová oblast

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Celkem 10 % dotázaných rodičů uvedlo, že jejich dítě, které navštěvuje základní školu, má diagnostikovanou poruchu učení, zatímco zbylých 90 % rodičů uvedlo, že jejich dítě diagnostikovanou poruchu nemá. Vzhledem k tomu malému podílu dětí s diagnostikovanou poruchou učení nebylo s tímto faktorem dále pracováno.

Graf 4: Porucha učení dětí

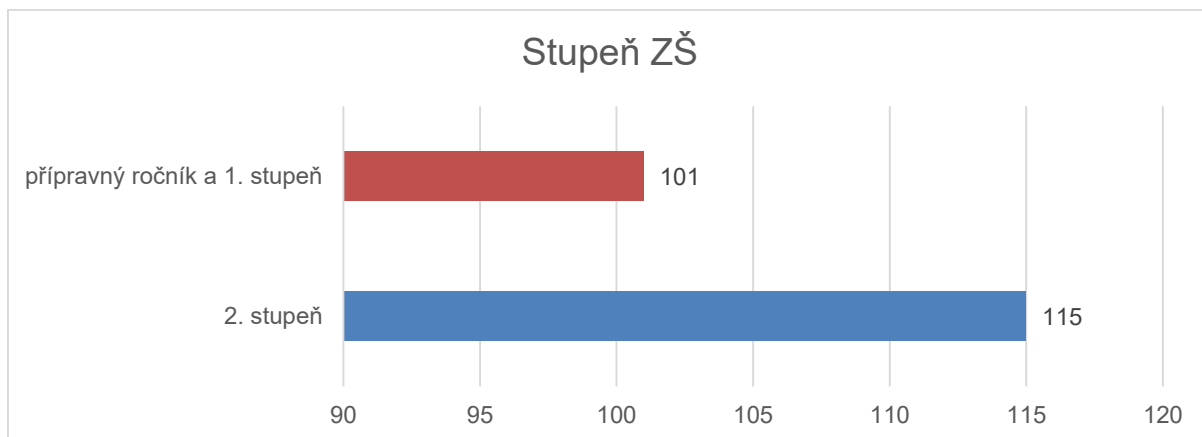

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

V dotazníkovém šetření bylo mimo jiné zjišťováno, jaký stupeň základní školy dítě případně děti rodičů navštěvují. U této otázky byla možnost výběru obou odpovědí, pro případ, že by odpovídal rodič, jehož každé z dětí navštěvuje jiný stupeň základní školy. Celkem

101 respondentů odpovědělo, že jejich dítě/děti navštěvují 1. stupeň základní školy případně přípravný ročník a celkem 115 respondentů odpovědělo, že jejich dítě/děti navštěvují 2. stupeň základní školy. Celkový počet odpovědí u této otázky byl 216.

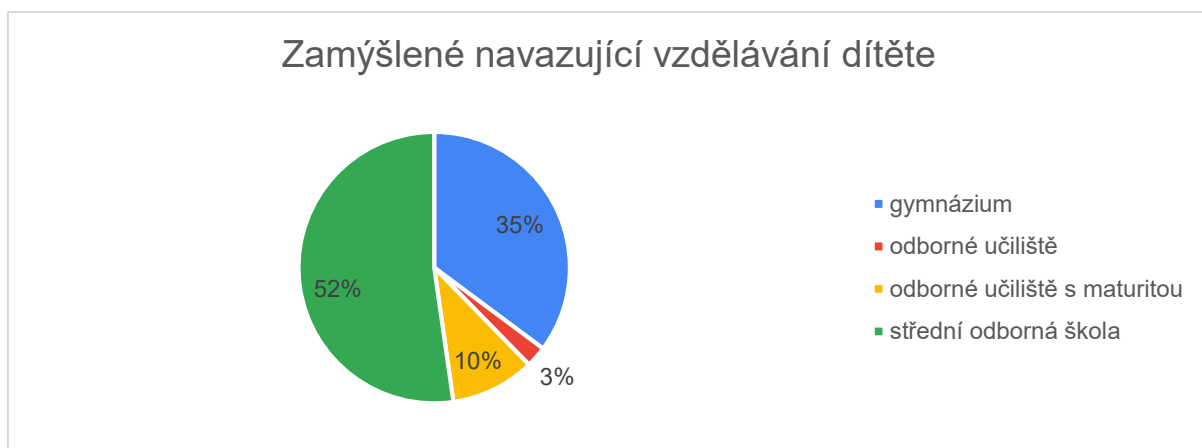
Graf 5: Stupeň ZŠ

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Pro hodnocení, jaké oblasti jsou pro rodiče důležité, byla zjišťována představa budoucího průběhu vzdělávání jejich dítěte/děti, po ukončení základní školy. Více jak polovina (52,3 %) rodičů si ideálně představuje další průběh vzdělávání v podobě střední odborné školy, 35 % v podobě gymnázia, 10,1 % v podobě odborného učiliště s maturitou a pouze 2,5 % v podobě odborného učiliště bez maturity.

Graf 6: Zamýšlené navazující vzdělávání vzdělání dítěte

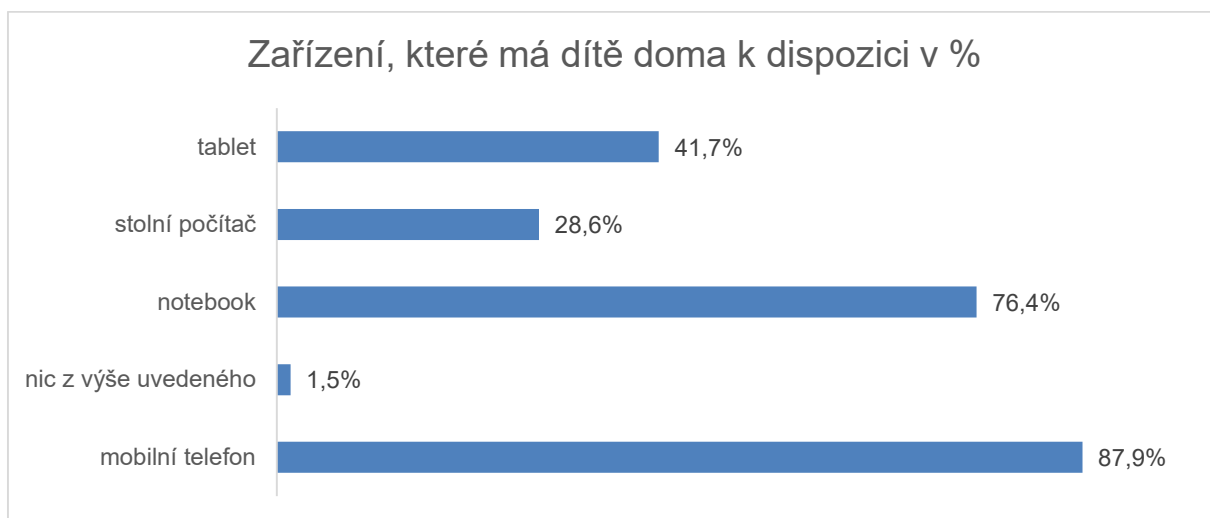
Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Z těchto výsledků lze odvozovat, že rodiče od svých dětí očekávají vzdělání přinejmenším stejné, jako mají oni sami. Výsledky se téměř shodují s nejvyšším dokončeným vzděláním rodičů, kdy vysokoškolské a úplné střední dosahovalo dohromady 84 %. Což se téměř

rovnalo součtu středního odborné vzdělání a gymnázia, který činil 87 %. Předpokladem dalšího studia na vysoké škole je právě maturitní vysvědčení, kterým je studium na středním odborné škole a gymnáziu ukončeno.

K domácí přípravě mají děti respondentů k dispozici v 88 % případů mobilní telefon, v 76 % případů notebook, ve 41 % případech tablet, v 26 % využívají stolní počítač a pouhá necelá 2 % rodičů uvedla, že nic z výše uvedených informačních a komunikačních technologií k dispozici nemají.

Graf 7: Zařízení, které má dítě doma k dispozici v %

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

K tomuto výsledku mohlo přispět hned několik skutečností. Předně, rodiče si patrně uvědomují skutečný význam digitálních technologií pro budoucí život svých dětí. Stejně tak to může být důsledek distanční výuky v době epidemie, kdy pro všechny žáky byl počítač, notebook, tablet nebo mobilní telefon jediným nástrojem, jak být se školou ve spojení a jak ve výuce pokračovat. Bez ohledu na příčiny je tento výsledek z hlediska vzdělávacích podmínek žáků velmi příznivý.

10.3 Oblasti hodnocení řízení základní školy

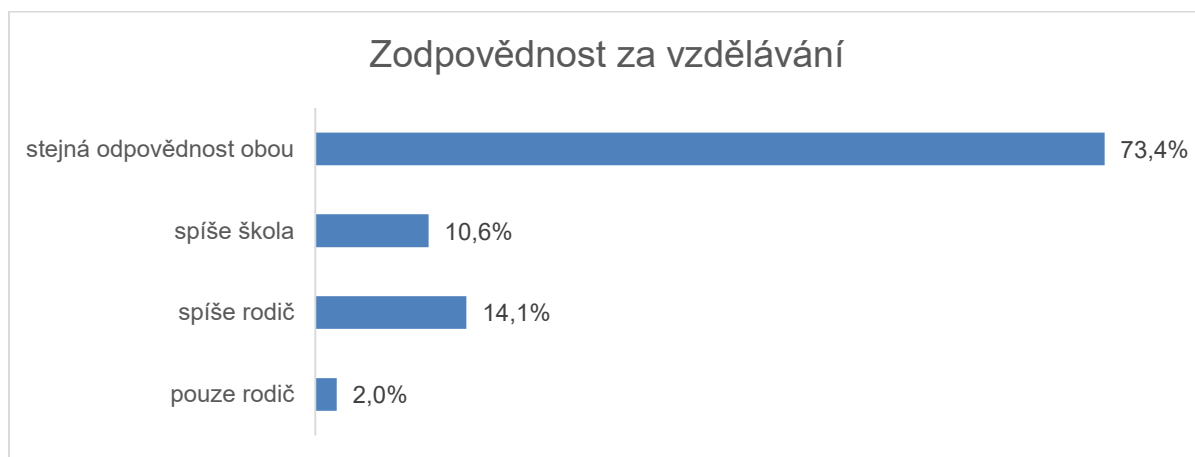
10.3.1 Zodpovědnost za vzdělávání a výchovu

Mezi funkce školy patří vzdělávání a výchova žáků, kterou ovlivňuje škola i rodič. Předmětem zkoumání bylo, jakou míru zodpovědnosti rodiče přisuzují v oblasti výchovy a vzdělávání škole a jakou míru zodpovědnosti přisuzují sobě samým.

H1: Většina rodičů přisuzuje škole ve výchově a vzdělávání větší zodpovědnost než sami sobě.

Celkem 73 % dotázaných rodičů považuje vzdělávání jako zodpovědnost svou i školy. Podle 14 % dotázaných rodičů je zodpovědnost za vzdělávání spíše na nich, skoro 11 % dotázaných rodičů si myslí, že zodpovědnost za vzdělávání má spíše škola a 2 % dotázaných rodičů uvedlo, že tato zodpovědnost leží pouze na nich samotných. Nikdo z dotazovaných rodičů nepřenáší zodpovědnost za vzdělávání pouze na školu.

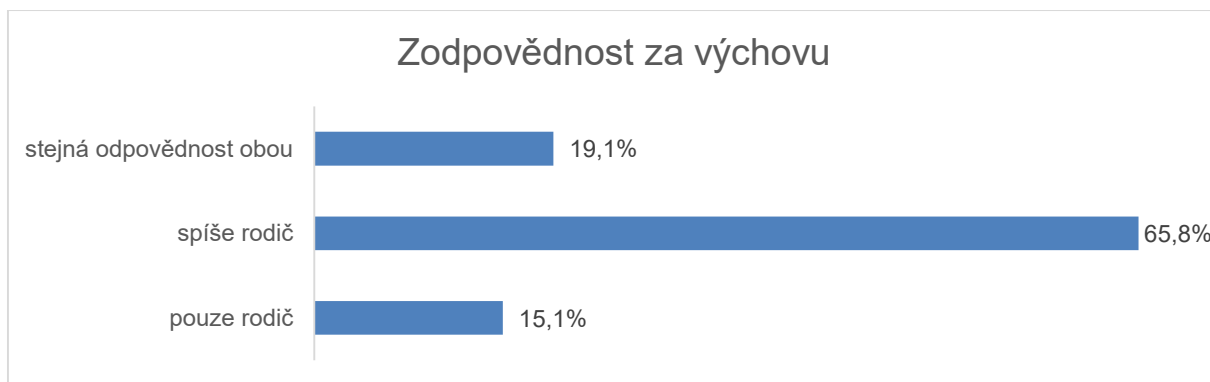
Graf 8: Zodpovědnost za vzdělávání

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Téměř 66 % dotázaných rodičů přisuzuje zodpovědnost za výchovu spíše sobě samým, 19 % vidí výchovu jako společnou zodpovědnost školy a rodiče a 15 % rodičů přisuzuje zodpovědnost za výchovu pouze sobě samým. Nikdo z rodičů nepřisuzuje zodpovědnost za výchovu spíše škole nebo pouze škole.

Graf 9: Zodpovědnost za výchovu

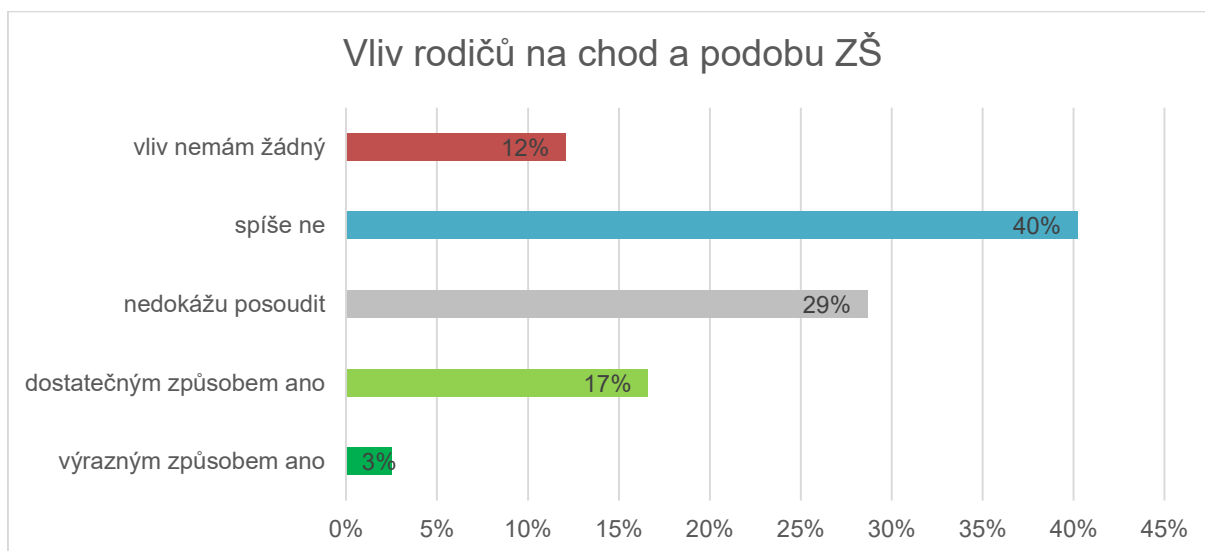
Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Z výše uvedených poznatků se nepotvrdila hypotéza H1, že většina rodičů přisuzuje škole ve výchově a vzdělávání větší zodpovědnost než sobě samým.

10.3.2 Spolupráce rodičů a školy

Jednou z podmínek kvalitní školy je spolupráce školy a rodičů a jejich možnost chod a podobu školy ovlivňovat. Jednou ze zjišťovaných skutečností bylo, na kolik se rodiče domnívají, že mohou ovlivnit chod a podobu základní školy, které navštěvuje jejich dítě/děti.

Graf 10: Vliv rodičů na chod a podobu ZŠ

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Zajímavým zjištěním bylo, že pouze 3 % dotazovaných rodičů si myslí, že mohou výrazným způsobem ovlivnit podobu základní školy. Celkem 17 % rodičů si myslí, že vliv a podobu ZŠ dokážou ovlivňovat dostatečným způsobem. Otázku vlastního vlivu nedokázalo posoudit

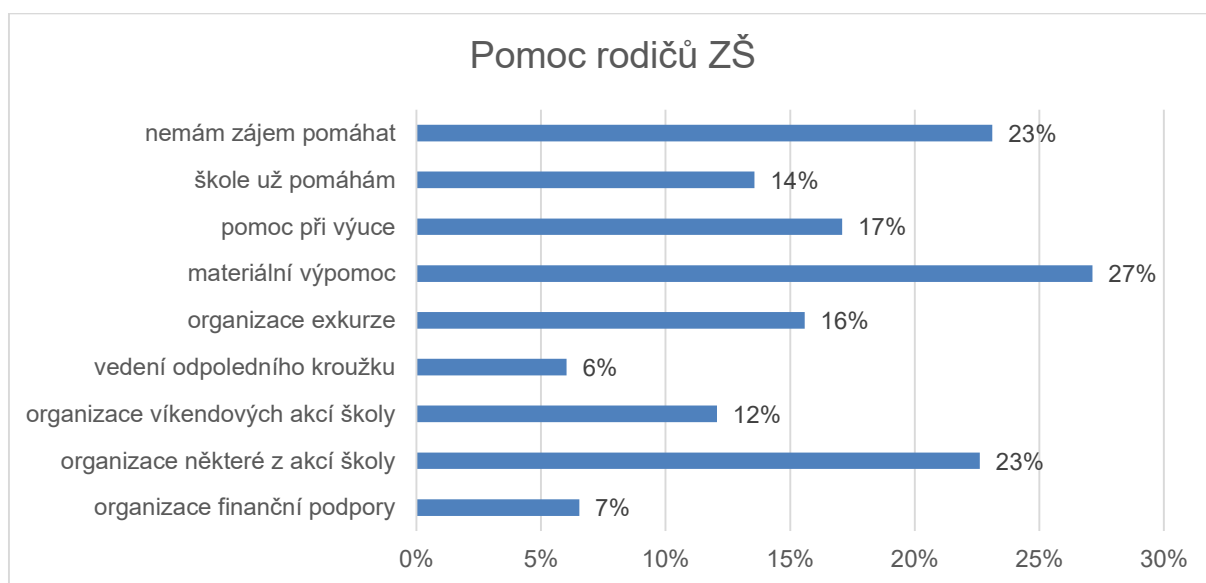
29 % rodičů. A 40 % rodičů má za to, že školu spíše nemohou ovlivňovat a 12 % rodičů zastává názor, že vliv nemají vůbec žádný.

10.3.3 Pomoc rodičů škole

Jednou z možností rodičů, jak ovlivnit podobu a chod základní školy je pomoc škole a spolupráce se školou. Bylo zjišťováno, zda rodiče základní škole svých dětí pomáhají a případně jakým způsobem by chtěli pomáhat.

H2: Rodiče nemají zájem škole pomáhat.

Graf 11: Pomoc rodičů ZŠ

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

V této otázce byla možnost výběru až 3 odpovědi. Celkem 23 % dotázaných rodičů uvedlo, že nemají zájem pomáhat základní škole, kterou jejich dítě navštěvuje. Naopak 14 % z nich uvedlo, že už škole pomáhají. Nejvíce by rodiče chtěli pomáhat základní škole formou materiální výpomoci (27 %) a organizací některé z akcí školy (23 %). Nejméně chtějí respondenti pomáhat základní škole formou vedení odpoledního kroužku (6 %) a organizací finanční podpory (7 %).

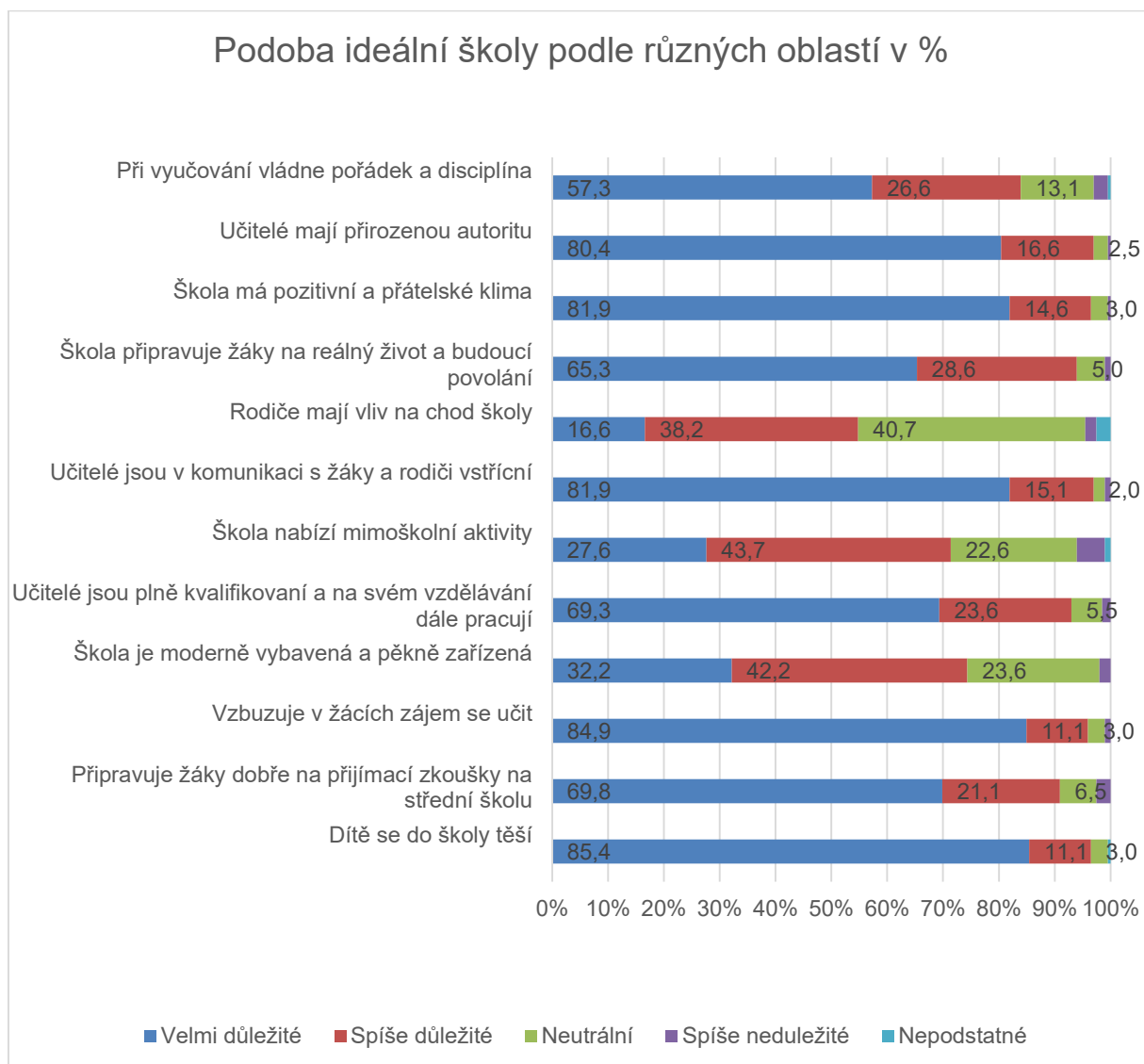
Dle odpovědí z dotazníkového šetření můžeme vyvrátit hypotézu H2, téměř 63 % rodičů uvedlo, že by škol pomáhalo a 14 % rodičů dokonce uvedlo, že už nějakým způsobem škole pomáhá. Svůj nezájem pomáhat základní škole svého dítěte explicitně projevila pouhá necelá čtvrtina rodičů.

10.3.4 Ideální škola z pohledu rodičů

Cílem této části dotazníkového řešení bylo zjistit, jaké funkce školy vidí rodiče jako nejdůležitější.

H3: Rodiče považují za nejdůležitější, aby základní škola připravovala jejich děti na budoucí studium a povolání.

Graf 12: Podoba ideální školy podle různých oblastí v %

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Na otázku „Jaká by podle Vás měla být ideální škola?“ rodiče odpovídali s pomocí škálování nabízených tvrzení. Z pohledu toho, co rodiče považují za velmi důležité, vyplývá, že ideální školou je taková, která v žácích vzbuzuje zájem se učit (85 %) a do níž se žák těší (85 %), má pozitivní a přátelské klima (82 %) a její učitelé mají přirozenou autoritu (80 %).

Za nejméně podstatné rodiče uvedli u ideální školy její vybavenost a zařízenost (32 %) a nabídku mimoškolních aktivit (28 %). Možnost ovlivňovat chod školy považuje za velmi důležité pouze 17 % dotazovaných rodičů.

Tabulka 1: Průměrný skór podoba ideální školy podle různých oblastí

Kategorie	Průměr	Pořadí
dítě se do školy těší	1,2	1.-5.
vzbuzuje v žácích zájem se učit	1,2	1.-5.
učitelé jsou v komunikaci s žáky a rodiči vstřícní	1,2	1.-5.
škola má pozitivní a přátelské klima	1,2	1.-5.
učitelé mají přirozenou autoritu	1,2	1.-5.
připravuje žáky dobře na přijímací zkoušky na střední školu	1,4	6.-8.
učitelé jsou plně kvalifikovaní a na svém vzdělávání dále pracují	1,4	6.-8.
škola připravuje žáky na reálný život a budoucí povolání	1,4	6.-8.
při vyučování vládne pořádek a disciplína	1,6	9.
škola je moderně vybavená a pěkně zařízená	2,0	10.
škola nabízí mimoškolní aktivity	2,1	11.
rodiče mají vliv na chod školy	2,4	12.

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

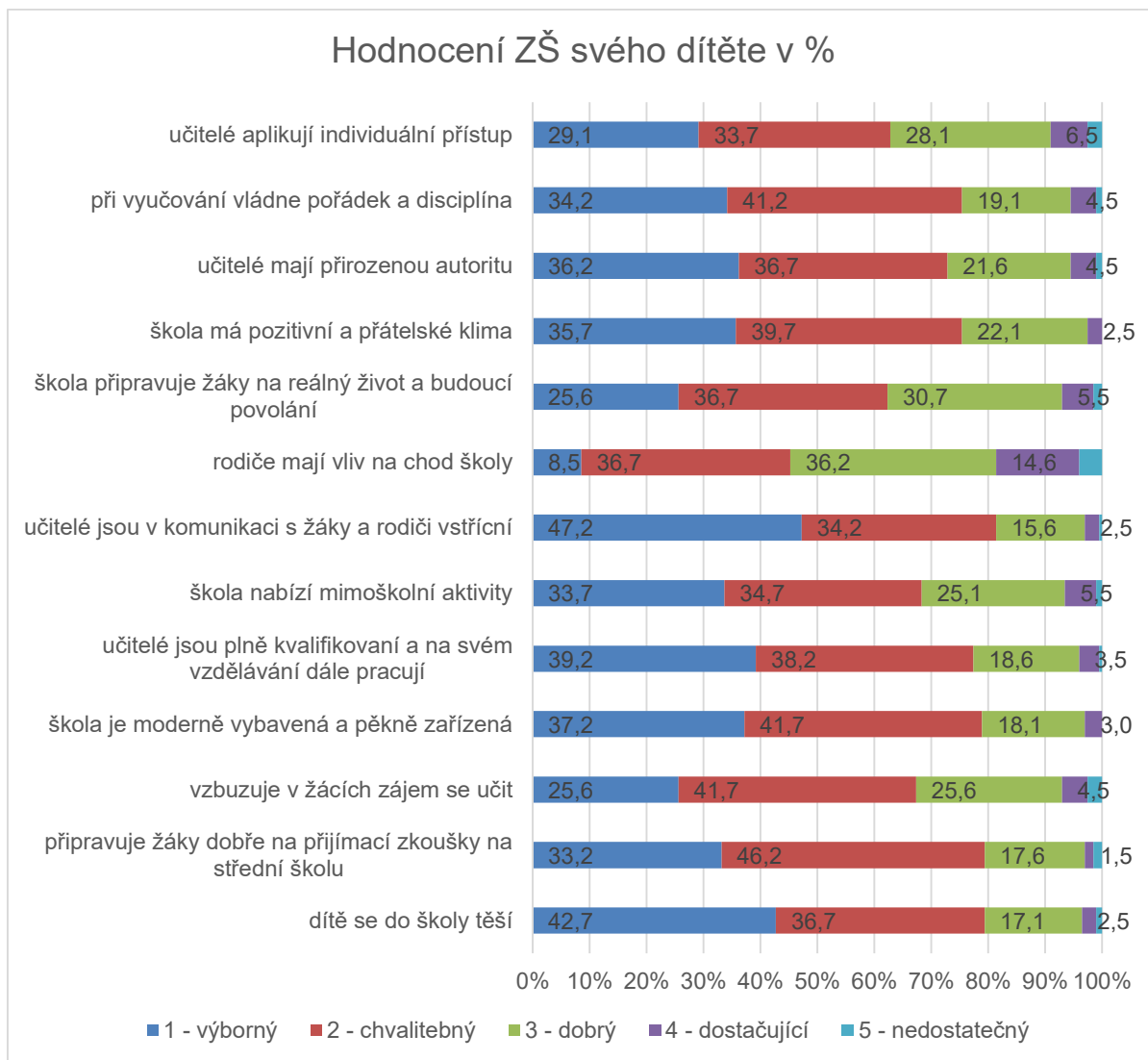
Z hlediska průměrného skóru u jednotlivých předmětů není mezi jednotlivými položkami zásadní rozdíl, nicméně hypotéza H3 se nepotvrdila, protože dobrá příprava žáků na přijímací zkoušky na střední školu je 6. až 8. prioritou dotazovaných rodičů.

Pro srovnání, EDUin (Prokop, 2020) provedl podobný výzkum, jehož respondenti/respondentky byli vybráni z online panelu agentury STEM/MARK na základě kvótního předpisu. V případě ideální školy považovali za nejdůležitější spravedlivý přístup učitelů k žákům (79 %) a učitel jako osobnost vysokých lidských kvalit (77 %). Za nedůležité považovali vysoké nároky kladené na žáky (15 %) a malý počet domácích úkolů (10 %).

10.3.5 Hodnocení základní školy svého dítěte

Pro srovnání byla zjišťována aktuální podoba základní školy na základě stejných kritérií jako v podkapitole č. 2.3.4. této bakalářské práce.

Graf 13: Hodnocení ZŠ svého dítěte v %

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Při hodnocení základní školy svého dítěte měli rodiče k dispozici hodnotící škálu, která odpovídá známám ve škole. Nejvíce hodnotili jako výbornou vstřícnost učitelů při komunikaci s žáky a rodiči (47 %) a skutečnost, že se žáci do školy těší (43 %). Dalšími nejlépe hodnocenými atributy je plná kvalifikovanost učitelů a jejich soustavná práce na svém vzdělávání (39 %). Dále moderní vybavenost a pěkná zařízenost školy (37 %). Jak škola připravuje žáky na reálný život a budoucí povolání hodnotilo výborně pouze 26 %

rodičů a nejhůře vidí rodiče možnost svého vlivu na chod školy, kterou jako výbornou hodnotilo jen necelých 9 % rodičů.

Tabulka 2: Hodnocení ZŠ svého dítěte

Kategorie	Průměr	Pořadí
učitelé jsou v komunikaci s žáky a rodiči vstřícní	1,7	1.
dítě se do školy těší	1,8	2.
připravuje žáky dobře na přijímací zkoušky na střední školu	1,9	3.-6.
škola je moderně vybavená a pěkně zařízená	1,9	3.-6.
učitelé jsou plně kvalifikovaní a na svém vzdělávání dále pracují	1,9	3.-6.
škola má pozitivní a přátelské klima	1,9	3.-6.
učitelé mají přirozenou autoritu	2,0	7.-8.
při vyučování vládne pořádek a disciplína	2,0	7.-8.
škola nabízí mimoškolní aktivity	2,1	9.
vzbuzuje v žácích zájem se učit	2,2	10.-12.
škola připravuje žáky na reálný život a budoucí povolání	2,2	10.-12.
učitelé aplikují individuální přístup	2,2	10.-12.
rodiče mají vliv na chod školy	2,7	13.

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Respondenti využívali velmi málo hodnocení dostatečný a nedostatečný, což je vidět v grafu č. 13 a v tabulce č. 2 v průměrném skóru jednotlivých předmětů. Z průměrného skóru vyplívá jasněji, že mezi nejhůře hodnocenými položkami je i aplikace individuálního přístupu učitelů.

Srovnání ideální základní školy versus aktuální podoba

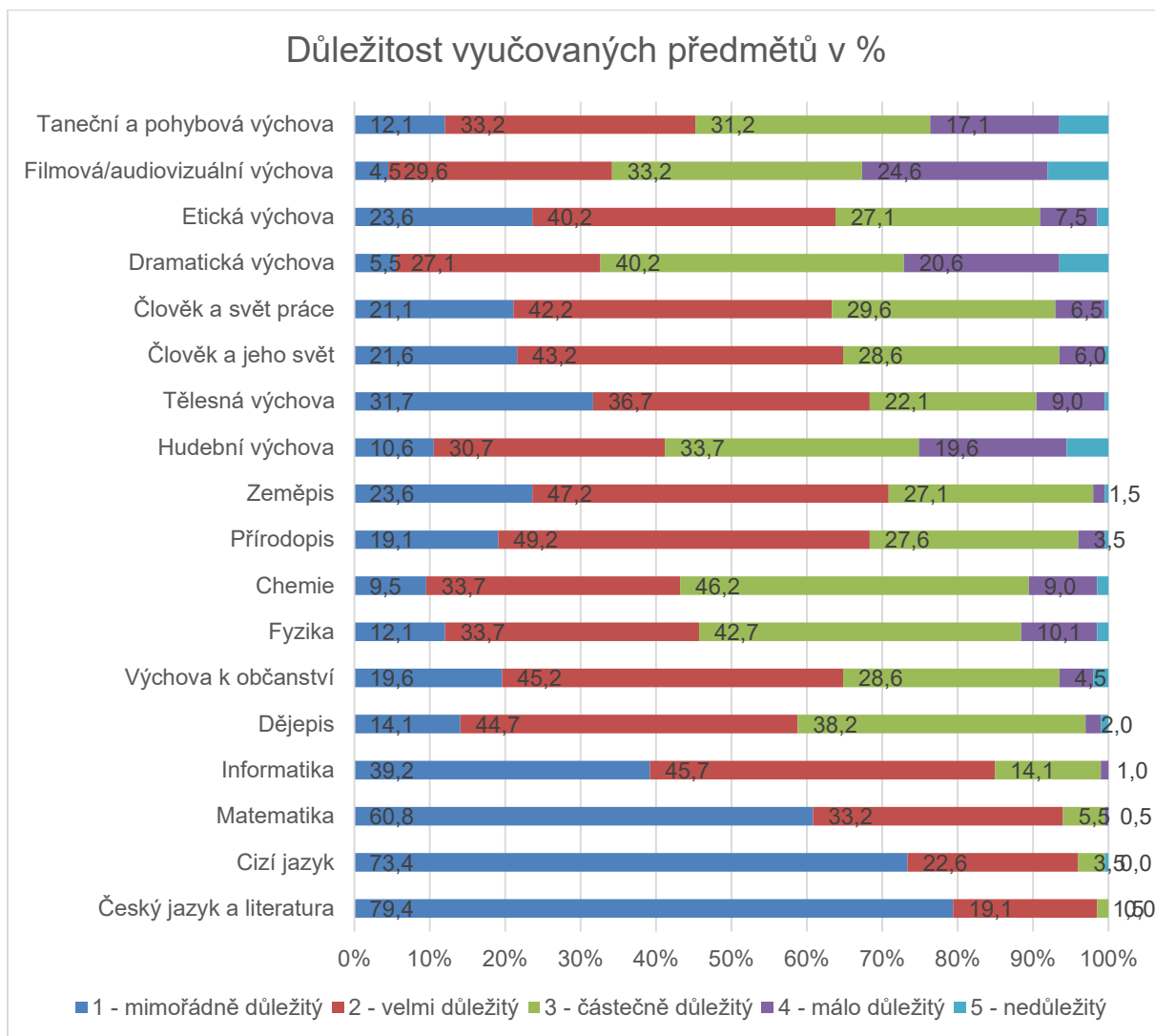
Pro zajímavost bylo provedeno srovnání ideální a aktuální podoby základní školy dětí dotazovaných rodičů, tj. porovnání výsledků z grafu č. 12 a grafu č. 13 této bakalářské práce.

Jednou z priorit ideální školy bylo pro dotazované rodiče vzbuzovat v žácích zájem se učit (průměrný skór 1,2). V hodnocení aktuální podoby školy vyšlo najevo, že tuto prioritu se základní škole daří naplňovat nejméně (průměrný skór 2,2). Nicméně celkové průměrné hodnocení jednotlivých položek vychází velmi přívětivě a nedoznává žádných extrémů.

10.3.6 Důležitost vyučovaných předmětů

V důsledku vývoje tržního prostředí a trhu práce se mění priority ve vnímání důležitosti jednotlivých školních předmětů jako nástrojů pro přípravu na budoucí povolání, což se odráží i ve školním kurikulu. Cílem této části dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké vyučované předměty vidí dotazovaní rodiče aktuálně jako prioritní.

Graf 14: Důležitost školních předmětů v %

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Při hodnocení vyučovacích předmětů dotazovaní rodiče zvolili jako mimořádně důležitý český jazyk (80 %), cizí jazyk (73 %), matematiku (61 %) a informatiku (39 %). Nejméně dotazovaných rodičů zvolilo jako mimořádně důležitý předmět chemii (10 %), dramatickou výchovu (6 %) a filmovou a audiovizuální výchovu (5 %).

Tabulka 3: Důležitost předmětů

Předmět	Průměr	Pořadí
Český jazyk a literatura	1,2	1.
Cizí jazyk	1,3	2.
Matematika	1,5	3.
Informatika	1,8	4.
Zeměpis	2,1	5.-6.
Tělesná výchova	2,1	5.-6.
Výchova k občanství	2,2	7.-11.
Přírodopis	2,2	7.-11.
Člověk a jeho svět	2,2	7.-11.
Člověk a svět práce	2,2	7.-11.
Etická výchova	2,2	7.-11.
Dějepis	2,3	12.
Fyzika	2,6	12.-13.
Chemie	2,6	12.-13.
Taneční a pohybová výchova	2,7	14.
Hudební výchova	2,8	15.
Dramatická výchova	3,0	16.-17.
Filmová/audiovizuální výchova	3,0	16.-17.

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

V tabulce č. 3 jsou vyučované předměty seřazeny dle průměrného skóru prisuzované důležitosti. Nejvyšší příčky pořadí obsadily v tomto dotazníkovém šetření následující vyučované předměty: český jazyk a literatura, cizí jazyk, matematika a informatika. Poslední příčky v důležitosti zaujímaly výchovné předměty s uměleckým zaměřením.

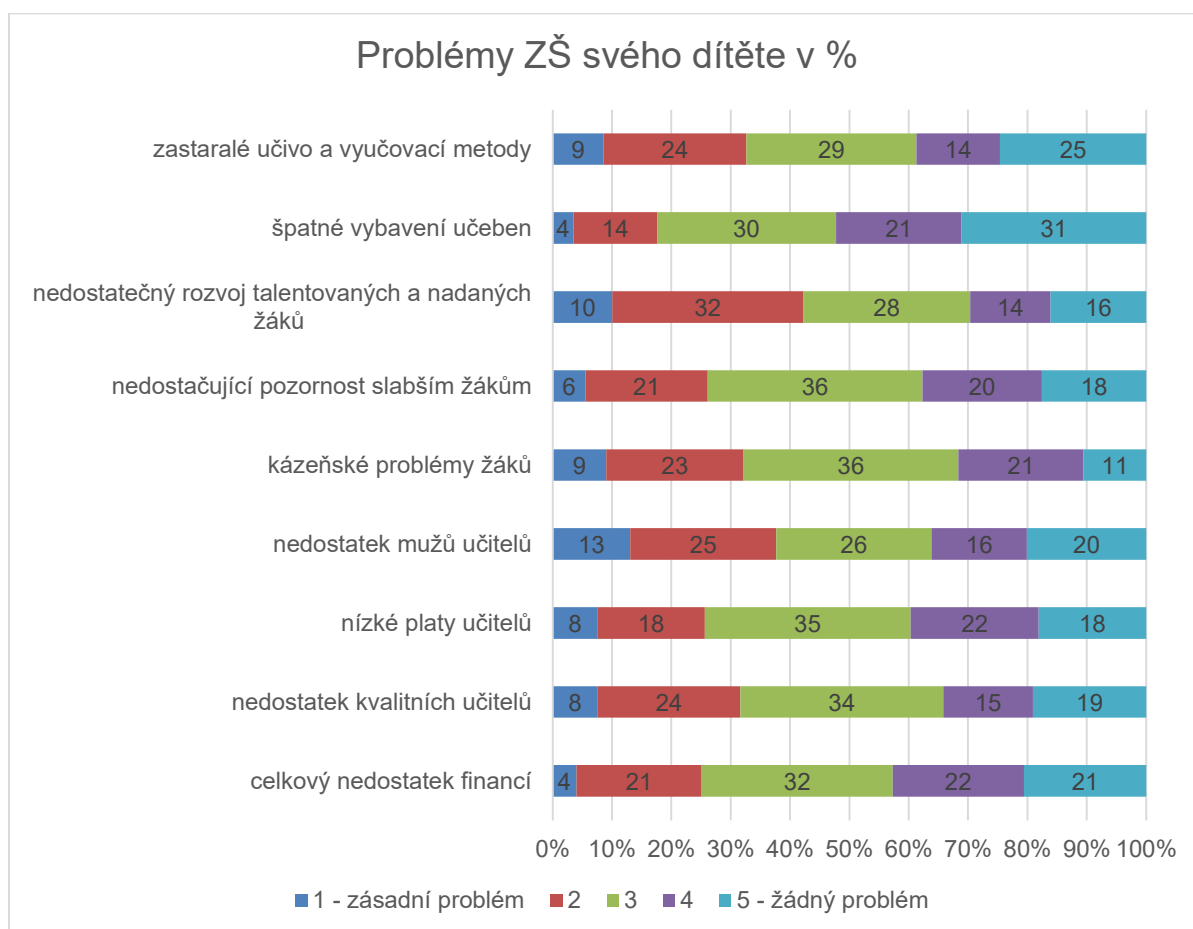
Za zmínku stojí, že na základě výsledků výzkumu realizovaného v roce 2008 (Walterová, 2010) obsadily nejvyšší a nejnižší příčky stejné předměty jako předměty uvedené v tabulce č. 3 dotazníkového šetření této bakalářské práce. Výchovné předměty byly také na samotném dně žebříčku. Výsledky se liší pouze v tom, že cizí jazyk byl považován za nejdůležitější, a předběhl tak předmět český jazyk.

10.3.7 Aktuální problémy základní školy

Posuzování největších problémů základního školství se může lišit v úhlu pohledu jednotlivých účastníků vzdělávání. Z tohoto důvodu bylo zjišťováno, jaké problémy základní školy považuje rodič za nejpalčivější.

H4: Rodiče vidí největší problém základní školy svého dítěte v celkovém nedostatku financí.

Graf 15: Problémy ZŠ svého dítěte v %

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Při hodnocení ZŠ svého dítěte nejvíce dotazovaných rodičů označilo jako zásadní problém nedostatek mužů učitelů (13 %), dále to byl nedostatečný rozvoj talentovaných a nadaných žáků (10 %) a kázeňské problémy žáků (9 %). Žádný problém nevidí téměř 31 % rodičů ve špatném vybavení učeben a 25 % rodičů v zastaralém učivu a vyučovacích metodách.

Tabulka 4: Problémy ZŠ vlastního dítěte

Problém ZŠ	Průměr	Pořadí
nedostatečný rozvoj talentovaných a nadaných žáků	3,1	1.
kázeňské problémy žáků	3,0	2.
nedostatek kvalitních učitelů	2,9	3.-4.
nedostatek mužů učitelů	2,9	3.-4.
nízké platy učitelů	2,8	5.-7.
nedostačující pozornost slabším žákům	2,8	5.-7.
zastaralé učivo a vyučovací metody	2,8	5.-7.
celkový nedostatek financí	2,7	8.
špatné vybavení učeben	2,4	9.

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

V tabulce č. 4 jsou problémy školy seřazeny dle průměrného skóru přisuzované významnosti.

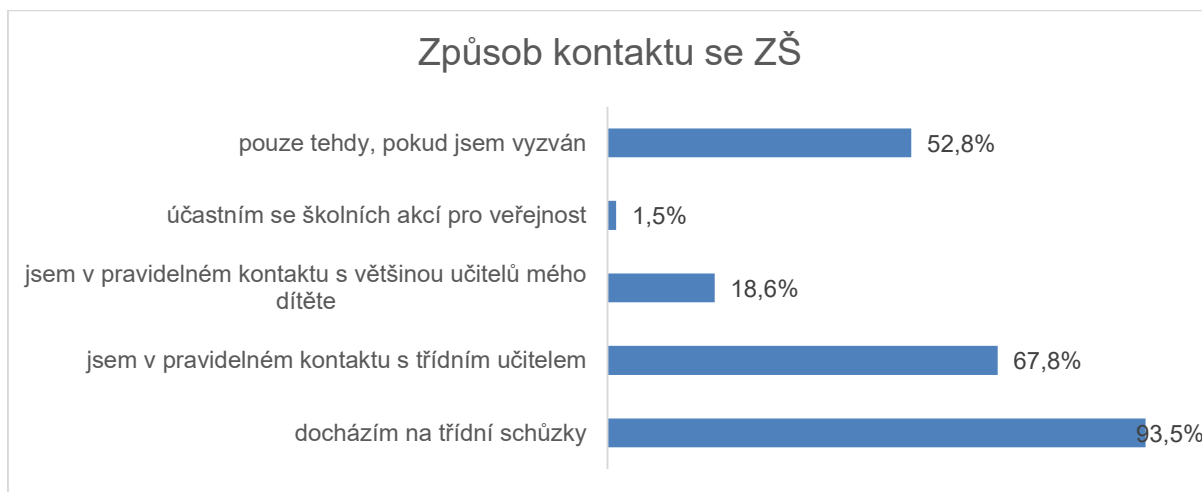
Dotazníkové šetření ukázalo, že aktuálně největším problémem z pohledu rodičů je nedostatečný rozvoj talentovaných a nadaných žáků a kázeňské problémy žáků. Jako nejmenší problém základní školy svého dítěte uvedli rodiče celkový problém financí a špatné vybavení učeben. Z toho plyne, že hypotéza H4 se nepotvrdila.

10.3.8 Komunikace rodičů se základní školou

Základem kvalitní školy a jejího příznivého a pozitivního klimatu je funkční komunikace s rodiči. Následující výsledky dotazníkového šetření této bakalářské práce popisují preference rodičů v oblasti způsobu komunikace, formy třídních schůzek, adresáta stížností, způsob řešení stížností a nejčastější informační zdroj o škole.

Nejčastější formou komunikace a styku se školou bylo podle 94 % dotazovaných rodičů docházení na třídní schůzky. Z toho vyplývá, že drtivá většina dotazovaných rodičů využívá svého práva být informován a zároveň plní svou povinnost se informovat. Celkem 68 % rodičů uvedlo, že je v pravidelném kontaktu s třídním učitelem a 19 % rodičů s většinou učitelů svého dítěte. Školu kontaktuje až po vyzvání skoro 53 % dotazovaných rodičů.

Graf 16: Způsob kontaktu se ZŠ

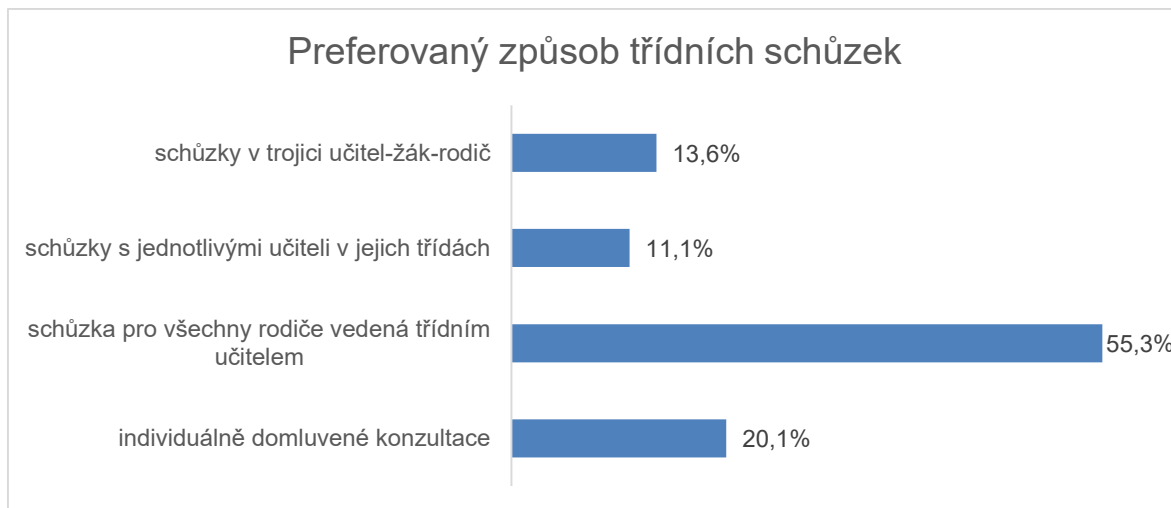

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Příčinou tohoto pasivního přístupu může být spokojenost se stavem věcí, tj. spokojenost s četností a formou třídních schůzek. Avšak pouhých 1,5 % rodičů uvedlo, že se účastní školních akcí pro veřejnost. Nelze ověřit, zda je důvodem nedostatečná atraktivita pořádaných akcí nebo například nevhodný čas pořádaných akcí.

Nejvíce dotazovaných rodičů uvedlo, že jim vyhovuje schůzka pro všechny rodiče vedená třídním učitelem (55 %). Individuálně domluvená konzultace nejvíce vyhovuje 20 % rodičům. Schůzky v trojici učitel-žák-rodič preferuje necelých 14 % rodičů a individuální schůzky s jednotlivými učiteli dává přednost 11 % rodičů.

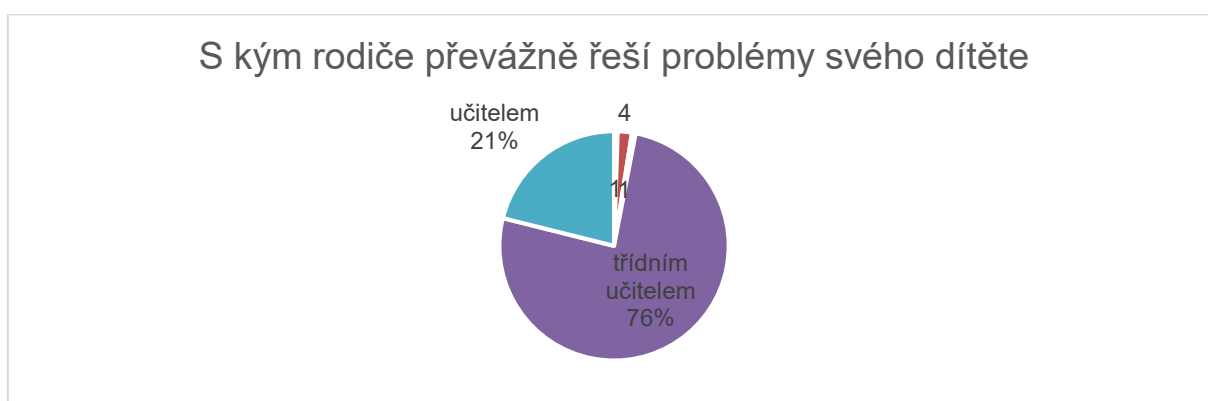
Graf 17: Preferovaný způsob třídních schůzek

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Pro rodiče je patrně časově nejefektivnější příjem informací podávaný frontálně třídním učitelem v případech, kdy se nejedná o řešení nějakého problému. Jakmile je účelem schůzky hledání příčiny a řešení vzniklého problému jejich dítěte, rodiče patrně preferují individuální přístup v soukromí. Na to navazuje graf č. 18, kde bylo zjišťováno, s kým rodiče převážně vzniklý problém řeší.

Graf 18: S kým rodiče převážně řeší problémy svého dítěte

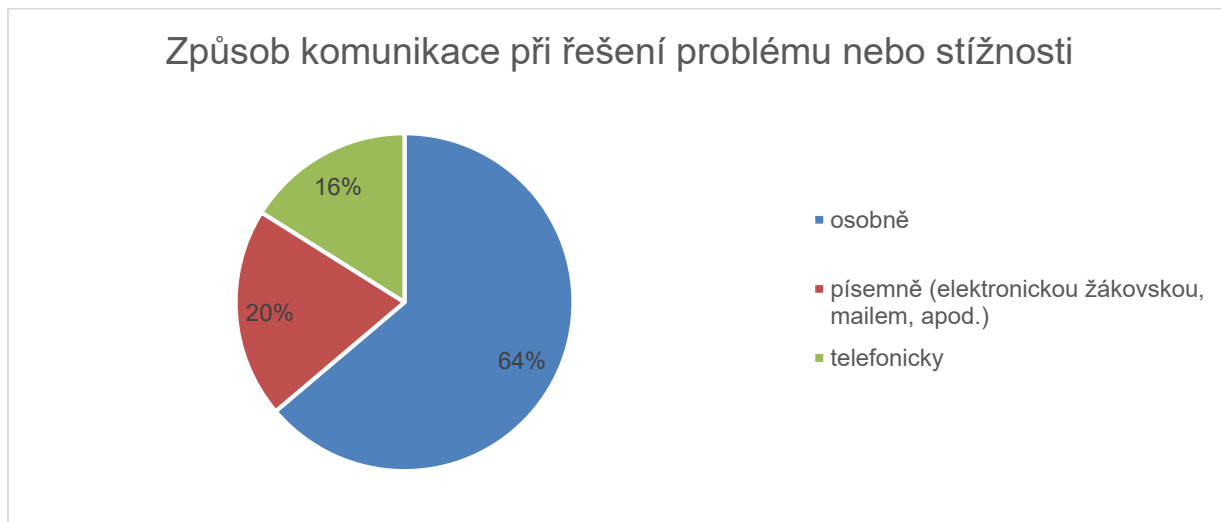

Zdroj: Data z dotazníkového řešení

Dotazovaní rodiče v drtivé většině řeší problémy svého dítěte s třídním učitelem (76 %). S konkrétním učitelem řeší problémy jen 21 % rodičů. Ředitele kontaktuje kvůli problémům

pouze 4 % rodičů a 1 % rodičů se s řešením problémů obrací na školního psychologa a výchovného poradce a zbylé 1 % rodičů sdílí své problémy s jiným rodičem.

Graf 19: Způsob komunikace při řešení problému nebo stížnosti

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

V grafu č. 19 je vidět, že řešení problému nebo stížnosti se v 64 % dotazovaných rodičů uskutečňuje osobně. Jen 20 % rodičů volí písemný způsob, tj. pomocí elektronické žákovské, mailem nebo jinou písemnou formou. Telefonický způsob preferuje pouze 16 % rodičů.

K formě jednostranné komunikace může využívat škola různé nástroje. Bylo zjišťováno, jaký z těchto nástrojů je rodiči nejvíce využíván.

H5: Nejčastějším zdrojem informací o základní škole jsou pro rodiče webové stránky.

Graf 20: Nejčastější zdroje informací o ZŠ

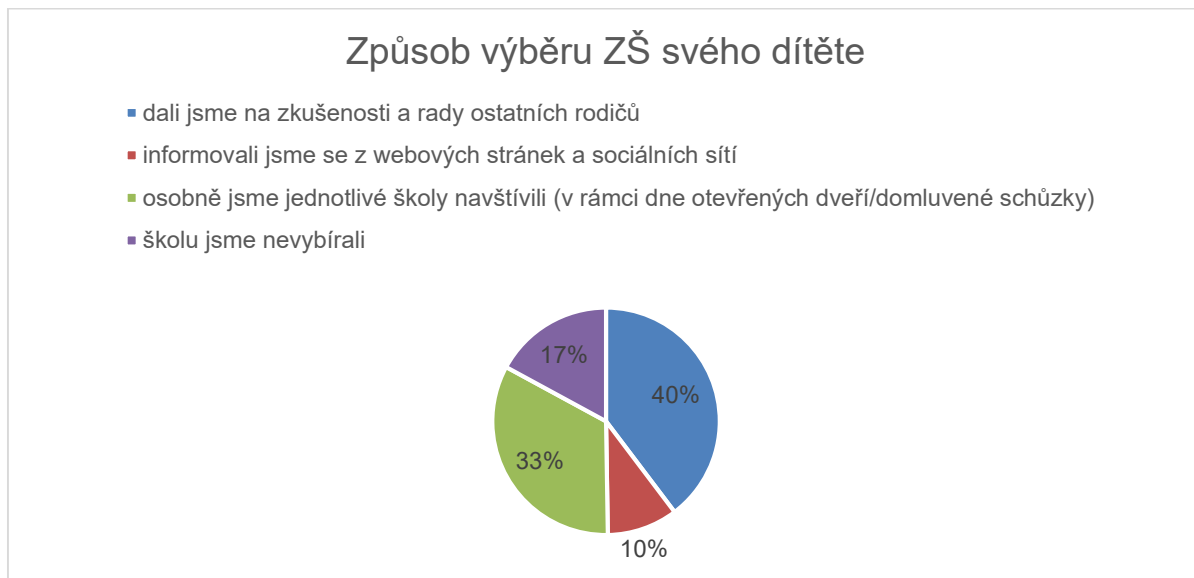

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Při získávání informací o základní škole svého dítěte dotazovaní rodiče uvedli, že nejčastěji využívají webové stránky (73 %). Další uvedené nástroje byly v malém procentuálním zastoupení, tj. informační tabule a nástěnky školy (11 %), informační systém školy (8 %), třídního učitele svého dítěte (4 %), sociální sítě (2 %). Jako zdroj informací používají své dítě pouze 2 % dotazovaných rodičů, 1 % rodičů uvedlo jako zdroj informací auto-evaluační zprávu školy a 1 % rodičů email. Z výsledků lze dovozovat, že v případě sdělování informací o škole dotazovaným rodičům jsou z elektronických forem komunikace nejlepší webové stránky, nikoliv sociální sítě. Hypotéza H5, že nejčastějším zdrojem informací o základní škole jsou pro rodiče webové stránky, se potvrdila.

Správně zvolená komunikační a marketingová strategie školy směrem k rodičům může výrazně ovlivnit jejich výběr vhodné základní školy pro své dítě/děti.

Graf 21: Způsob výběru ZŠ svého dítěte

Zdroj: Data z dotazníkového šetření

Při zjišťování, jaký zdroj informací pro výběr školy rodiče používají, vyplynulo, že 40 % dotazovaných rodičů dalo na zkušenosti a rady ostatních rodičů. Celkem 33 % rodičů uvedlo, že jednotlivé školy navštívilo, buď v rámci dne otevřených dveří, nebo domluvené schůzky. Pouze 10 % rodičů se informovalo z webových stránek a sociálních sítí školy. Celých 17 % dotazovaných rodičů si školu aktivně nevybíralo. Protože 59 % dotazovaných rodičů zapsalo své dítě do spádové školy, lze z toho dovodit, že 32 % rodičů se informovalo osobně, na internetu nebo u ostatních rodičů, aby si stejně nakonec vybralo školu ve své spádové oblasti.

11 Diskuze

Výsledky dotazníkové šetření nepotvrdily hypotézu, že rodiče prisuzují škole ve výchově a vzdělávání větší zodpovědnost. Dále nebyla potvrzena hypotéza, že rodiče nemají příliš velký zájem škole pomáhat. Ukázalo se, že rodiče nepovažují za nejdůležitější, aby základní škola připravovala jejich budoucí děti na budoucí studium a povolání, ani nevidí jako největší problém základní školy svého dítěte celkový nedostatek financí. Naopak se potvrdila hypotéza, že nejčastějším zdrojem informací o základní škole jsou její webové stránky.

Výsledky dotazníkového šetření byly ovlivněny jejich malou návratností (pouze 199 odpovědí), nevyváženým zastoupením respondentů/respondentek z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání (převážně vysokoškolské vzdělání) a velkým nepoměrem v pohlaví respondentů a respondentek (převážně ženské pohlaví).

Ačkoliv byly dotazníky rozesílány standardně využívanými komunikačními kanály, tedy prostřednictvím emailů, elektronických žákovských knih, informačních systémů základních škol a prostřednictvím sociálních sítí, motivace k jejich vyplnění byla relativně malá.

Dotazníkové šetření bylo realizováno pouze pro rodiče základních škol zřizovaných městem Most a vztahovalo se tak na uzavřenou demografickou skupinu, která má svá sociokulturní specifika.

Závěr

Cílem práce bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření převažující aktuální postoje rodičů a jejich kritéria při hodnocení řízení základní školy a jejího fungování v oblasti funkce školy, pedagogického procesu, komunikace a spolupráce a jakou důležitost jednotlivým kritériím při hodnocení školy přiřkládají a jaké konkrétní postoje zastávají rodiče žáků mosteckých základních škol.

Z výsledků této bakalářské práce vyplynulo, že rodiče se snaží zajistit svým dětem k domácí přípravě digitální technologie, převážně mobilní telefon a notebook. Pro své děti zamýšlejí po absolvování základní školy především gymnázia a střední odborné školy, tedy středoškolské obory ukončené maturitou.

Zodpovědnost za vzdělávání svých dětí přisuzují stejným dílem škole i sobě, zatímco zodpovědnost výchovy svých dětí přisuzují spíše sobě než škole. Zastávají názor, že chod a podobu základní školy svého dítěte spíše neovlivní, ale ve většině případů mají zájem škole pomáhat, většinou nefinančním způsobem.

Jako ideální základní školu si dle praktické části této práce rodiče představují takovou, která má pozitivní a přátelské klima, do které se jejich dítě těší, která v jejich dítěti vzbuzuje zájem se učit a kde učitelé vstřícně komunikují s rodiči a žáky. U konkrétní základní školy svého dítěte nejlépe hodnotí vstřícnou komunikaci učitelů se žáky a rodiči, to, že se žák do školy těší a dobrou přípravu na přijímací zkoušky na střední školu. Nejhůře u základní školy svého dítěte hodnotí svůj vliv na chod a podobu základní školy.

Rodiče v Mostě považují za nejdůležitější předměty český jazyk a literaturu, cizí jazyk, matematiku a informatiku. Hudební, tanečně-pohybovou, dramatickou, filmovou a audiovizuální výchovu považují za nejméně důležité předměty. Jako největší problém své základní školy vidí nedostatečný rozvoj talentovaných a nadaných žáků a kázeňské problémy.

Při kontaktu se školou rodiče nejvíce využívají docházení na třídní schůzky nebo jsou v pravidelném kontaktu se třídním učitelem. Třídní schůzka pro všechny rodiče vedená učitelem je zároveň nejpreferovanější formou třídní schůzky. Rodiče se téměř vůbec nezúčastňují školních akcí pořádaných pro veřejnost.

V případě řešení problému rodiče nejčastěji kontaktují třídního učitele nebo relevantního učitele a dávají přednost osobnímu kontaktu před písemnou formou nebo telefonním

hovorem. Při získávání informací o základní škole svého dítěte ve většině případů využívají webové stránky, ale při výběru základní školy pro své dítě využívají především zkušenosti a rady ostatních rodičů.

Zjišťování nebo ověřování postojů rodičů v hodnocení školy jejich dítěte je nikdy nekončící proces, který by ale měl být přirozenou součástí celkové strategie školy v oblasti komunikace s rodiči (Chvál, 2018). Je třeba, aby toto zjišťování postojů probíhalo v přátelské a navzájem se respektující atmosféře. Proto je vždy na škole, nikoliv na rodiči, aby v navození vzájemné komunikace učinila krok jako první.

Seznam použitých informačních zdrojů

BOUDOVÁ, Simona, Vít ŠŤASTNÝ, Josef BASL, Tomáš ZATLOUKAL, Ondřej ANDRYS a Dana PRAŽÁKOVÁ, 2020. Mezinárodní šetření TALIS 2018: zkušenosti, názory a postoje učitelů a ředitelů škol: národní zpráva. Druhé rozšířené vydání. Praha: Česká školní inspekce, 88 s. ISBN 978-80-88087-41-0.

BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ a Eva JAROŠOVÁ, 2012. *Manažerská psychologie a sociologie*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-239-0.

BRAUN, Richard, Dana MARKOVÁ a Jana NOVÁČKOVÁ, 2014. Praktikum školní psychologie. Praha: Portál, 200 s. ISBN 978-80-262-0176-2.

ČAPEK, Robert, 2013. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 192 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4640-1.

ČŠI, 2017. Komunikace mezi školou a veřejností v základním vzdělávání: tematická zpráva. www.csicr.cz [online]. Praha: ČŠI [cit. 2021-06-12]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Tematicka-zprava-Komunikace-mezi-skolou-a-verejnos>

ČŠI, 2020. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021: Výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: ČŠI [cit. 2021-06-29]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Krit%03%a9ria/Kriteria-hodnoceni-2020-2021-popis-kriteria_cistopis.pdf

ČSÚ, 2021. Česká republika od roku 1989 v číslech. *Czso.cz* [online]. Praha, 21.4.2021 [cit. 2021-10-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/143522126/32018121_1206.pdf/53ed9586-21e7-4a99-bb31-3ea1324b9df9?version=1.1

EDUIN, 2011. Vztah rodičů a jejich dítěte. In: *Eduzín* [online]. Praha: UDin [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/311/Spoluprace_rodiny_a_skoly/EDUin_-_Vztah_rodicu_a_skoly_jejich_deti_-_Report_v1_07042011.pdf

FERTEK, Tomáš, 2011. *Rodiče vítáni: praktický návod, jak usmířit rodiče a učitele našich dětí*. V Praze: Yinachi, 112 s. ISBN 978-80-904735-2-2.

FERTEK, Tomáš, 2015. *Co je nového ve vzdělávání*. Praha: Nová beseda, 99 s. Co je nového. ISBN 978-80-906089-2-4.

HANZLOVÁ, Radka, 2020. Hodnocení kvality vzdělávání a možnosti dosažení vzdělání českou veřejností – září 2020. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. Praha: CVVM [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/ostatni-ruzne/5289-hodnoceni-kvality-vzdelavani-a-moznosti-dosazeni-vzdelani-ceskou-verejnosti-zari-2020>

HELUS, Zdeněk, 2004. Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. Praha: Portál, 240 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8888-0.

HOLEČEK, Václav, 2014. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 224 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.

HŘEBECKÝ, Miroslav, 2018. Nazrál čas na reformu systému ředitelských konkurzů? Řízení školy [online]. Praha: Wolters Kluwer, 23.10.2018, 2018(11) [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/cz/casopis/rizeni-skoly/nazral-cas-na-reformu-systemu-reditelskych-konkurzu.m-4827.html>

CHLEBOUNOVÁ, Tereza, 2017. Jak bude vypadat evropská populace v roce 2100? [online]. Euroskop [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/33428/clanek/jak-bude-vypadat-evropska-populace-v-roce-2100/>

CHVÁL, Martin, 2018. *Na naší škole nám záleží: jak sledovat a hodnotit kvalitu školy*. Praha: Portál, 184 s. ISBN 978-80-262-1321-5.

JIRÁSKO, Jaroslav, 2020. Budování vztahů mezi rodiči a školou je nikdy nekončící proces. In: *Rizeniskoly.cz* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 9.6.2020 [cit. 2021-10-25]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/cz/casopis/rizeni-skoly/budovani-vztahu-mezi-rodici-a-skolou-je-nikdy-nekoncici-proces.m-7118.html>

KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

KREJČOVÁ, Věra a Jana POCHE KARGEROVÁ, 2003. Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro I. stupeň základní školy. Praha: Portál, 230 s. Step by step (Portál). ISBN 80-717-8695-0.

KUCHAŘOVÁ, Věra, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HÖHNE, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ a Lucie VIDOVIČOVÁ, 2020. Zpráva o rodině 2020. Praha: VÚPSV, 251 s. ISBN 978-80-7416-379-1.

LABUSOVÁ, Eva, 2021. O nevhodných přístupech v rodičovské výchově, psychickém násilí a jeho vlivu na vývoj dítěte. In: Šance dětem [online]. Praha: Sirius, 16.2.2021 [cit. 2021-6-8]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/o-nevhodnych-pristupech-v-rodicovske-vychove-psychickem-nasili-jeho-vlivu-na-vyvoj-ditete>

LAUERMANN, Marek, 2011. Vytváření úspěšného partnerství mezi školou a rodiči. In: *Metodický portál RVP.CZ* [online]. Praha: NPI ČR, 19.5.2011 [cit. 2021-10-25]. ISSN ISSN 1802-4785. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/11365/vytvoreni-uspesneho-partnerstvi-mezi-skolou-a-rodici.html>

MARŠÍKOVÁ, Michaela a Václav JELEN, 2019. Hlavní výstupy z Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učitelů MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ [online]. Praha: MŠMT [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/50371/>

PISOŇOVÁ, Mária a kol., 2014. Školský manažment pre študijné obory učiteľstva a prípravu vedúcich pedagogických zamestnancov. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 228 s. ISBN 978-80-223-3621-5.

PRÁŠILOVÁ, Michaela, 2006. Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky. Dotisk 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1415-5.

PROKOP, Daniel, Michal KUNC a Václav KORBEL, 2020. Postoje rodičů ke vzdělávání v ČR a k učitelské profesi: Výsledky reprezentativního kvantitativního výzkumu 2020. In: *PAQ* [online]. Praha [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/1PQGYTWlgGMc0LtCrP786mVuXCURmhyRU/view>

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2003. Pedagogický slovník. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8772-8.

PRŮCHA, Jan, 2013. Moderní pedagogika. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 488 s. ISBN 978-80-262-0456-5.

RABUŠICOVÁ, Milada, 2004. Škola a (versus) rodina. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3598-6.

RABUŠICOVÁ, Milada a Milan POL, 1998. Rozvoj vztahů školy a rodiny : několik zahraničních inspirací. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity: Řada pedagogická*. 1. Brno: MU, s. 5-34. ISBN 80-210-1753-8. ISSN 1211-6971. 80-210-1753-8. Dostupné také z: <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/104627>

Rodičovská typologie: Segmenty, 2021. Rodičovská typologie [online]. Praha: School My Project [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://rodicovskatypologie.cz/segmenty>

SVĚTLÍK, Jaroslav, 2006. *Marketingové řízení školy*. Praha: ASPI, 300 s. Řízení školy (ASPI). ISBN 80-735-7176-5.

TROJAN, Václav, 2014. *Pedagogický proces a jeho řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 92 s. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7478-539-9.

TROJAN, Václav, 2019. Ředitel školy jako základní faktor pedagogického vedení: Head teacher as an essential factor of educational leadership. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 168 s. ISBN 978-80-7603-032-9.

TROJANOVÁ, Irena, Václav TROJAN a Jindřich KITZBERGER, 2012. *Kompetence řídicích pracovníků ve školství*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 104 s. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7357-899-2.

TRPIŠOVSKÁ, Dobromila a Marie VACÍNOVÁ, 2007. *Sociální psychologie: vybraná témata*. 2. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 156 s. ISBN 978-808-6723-303.,

URBAN, Lukáš, 2017. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 232 s. ISBN 978-80-247-5774-2.

VYMĚTAL, Jan, 2008. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 328 s. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4.

WALTEROVÁ, Eliška a Karel ČERNÝ, 2006. *Vzdělávací potřeby pro 21. století*. Orbis Scholae [online]. Praha: Karolinum, (1), 60-76 [cit. 2021-6-8]. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.14712/23363177.2018.135](https://doi.org/10.14712/23363177.2018.135)

WALTEROVÁ, Eliška, 2010. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Praha: Karolinum, 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2014

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění účinném od 27. 2. 2021

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazníkové šetření	69
--------------------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Průměrný skóre podoba ideální školy podle různých oblastí	48
Tabulka 2: Hodnocení ZŠ svého dítěte.....	50
Tabulka 3: Důležitost předmětů	52
Tabulka 4: Problémy ZŠ vlastního dítěte	54

Seznam grafů

Graf 1: Věk respondentů podle pohlaví.....	39
Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů v %.....	40
Graf 3: Spádová oblast	41
Graf 4: Porucha učení dětí	41
Graf 5: Stupeň ZŠ	42
Graf 6: Zamýšlené navazující vzdělávání vzdělání dítěte	42
Graf 7: Zařízení, které má dítě doma k dispozici v %.....	43
Graf 8: Zodpovědnost za vzdělávání	44
Graf 9: Zodpovědnost za výchovu.....	45
Graf 10: Vliv rodičů na chod a podobu ZŠ	45
Graf 11: Pomoc rodičů ZŠ	46
Graf 12: Podoba ideální školy podle různých oblastí v %	47
Graf 13: Hodnocení ZŠ svého dítěte v %	49
Graf 14: Důležitost školních předmětů v %	51
Graf 15: Problémy ZŠ svého dítěte v %	53
Graf 16: Způsob kontaktu se ZŠ.....	55
Graf 17: Preferovaný způsob třídních schůzek.....	56
Graf 18: S kým rodiče převážně řeší problémy svého dítěte.....	56
Graf 19: Způsob komunikace při řešení problému nebo stížnosti.....	57
Graf 20: Nejčastější zdroje informací o ZŠ	58
Graf 21: Způsob výběru ZŠ svého dítěte.....	59

Příloha 1:

1. Jste zákonný zástupce dítěte/děti, které navštěvují některou základní školu v Mostě?
 - ano
 - ne – prosím dále nevyplňujte
2. Uveďte prosím vaše pohlaví
 - žena
 - muž
3. Uveďte prosím Váš věk.
4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - základní
 - středoškolské bez maturity
 - úplné středoškolské s maturitou
 - vysokoškolské
 - Navštěvuje Vaše dítě základní školu ve spádové oblasti Vašeho bydliště?
 - ano
 - ne
5. Má Vaše dítě diagnostikovanou nějakou poruchu učení?
 - ano
 - ne
6. Jaký stupeň základní školy v Mostě Vaše dítě momentálně navštěvuje?
 - přípravný ročník a první stupeň
 - druhý stupeň
7. Uveďte, jaká zařízení má Vaše dítě k dispozici k domácí přípravě:
 - stolní počítač
 - notebook
 - tablet
 - mobilní telefon
 - nic z výše uvedeného
8. Jak si ideálně představujete další průběh vzdělávání Vašeho dítěte po ukončení základní školy?
 - žádné další vzdělání
 - odborné učiliště
 - odborné učiliště s maturitou

- střední odborná škola
 - gymnázium
9. Máte podle Vašeho názoru dostatečnou možnost ovlivňovat podobu základní školy, do které docházíte?
- výrazným způsobem ano
 - dostatečným způsobem ano
 - nedokážu posoudit
 - spíše ne
 - vliv nemám žádný
10. Jak byste chtěl/a základní škole Vašeho dítěte pomáhat?
- organizace finanční podpory
 - organizace některé z akcí školy
 - organizace víkendových akcí školy
 - vedení odpoledního kroužku
 - organizace exkurze
 - materiální výpomoc
 - pomoc při výuce
 - škole už pomáhám
 - nemám zájmem pomáhat
11. Jakým způsobem jste se základní školou, které Vaše dítě navštěvuje, v kontaktu?
- docházím na třídní schůzky
 - účastním se školních akcí pro veřejnost
 - jsem v pravidelném kontaktu s třídním učitelem
 - jsem v pravidelném kontaktu s většinou učitelů mého dítěte
 - pouze tehdy, pokud jsem vyzván
12. Jaký způsob třídních schůzek Vám nejvíce vyhovuje?
- schůzka pro všechny rodiče vedená třídním učitelem
 - schůzky s jednotlivými učiteli v jejich třídách
 - schůzky v trojici učitel-žák-rodič
 - individuálně domluvené konzultace
 - jiný: uveďte jaký
13. Jakou míru zodpovědnosti za vzdělávání dětí má podle Vás škola a jakou rodič?
- pouze rodič

- spíše rodič
- stejná odpovědnost
- spíše škola
- pouze škola

14. Jakou míru zodpovědnosti za výchovu dětí má podle Vás škola a jakou rodič?

- pouze rodič
- spíše rodič
- stejná odpovědnost
- spíše škola
- pouze škola

15. Jaká by podle Vás měla být ideální škola? (Škála 1-5, velmi důležité –nepodstatné)

- dítě se do školy těší
- připravuje žáky dobře na přijímací zkoušky
- vzbuzuje v žácích zájem se učit
- škola je moderně vybavená a pěkně zařízená
- učitelé jsou plně kvalifikovaní a na svém vzdělávání dále pracují
- škola nabízí mimoškolní aktivity
- učitelé jsou v komunikaci s žáky a rodiči vstřícní
- rodiče mají vliv na chod školy
- škola připravuje žáky na reálný život a budoucí povolání
- škola má pozitivní a přátelské klima
- učitelé mají přirozenou autoritu
- při vyučování vládne pořádek a disciplína
- učitelé aplikují individuální přístup

16. Jak byste oznámkoval/a základní školu Vašeho dítěte z následujících „předmětů“?

(škála jako známky ve škole 1-5, výborný-nedostatečný)

- dítě se do školy těší
- připravuje žáky dobře na přijímací zkoušky
- vzbuzuje v žácích zájem se učit
- škola je moderně vybavená a pěkně zařízená
- učitelé jsou plně kvalifikovaní a na svém vzdělávání dále pracují
- škola nabízí mimoškolní aktivity
- učitelé jsou v komunikaci s žáky a rodiči vstřícní

- rodiče mají vliv na chod školy
- škola připravuje žáky na reálný život a budoucí povolání
- škola má pozitivní a přátelské klima
- učitelé mají přirozenou autoritu
- při vyučování vládne pořádek a disciplína
- učitelé aplikují individuální přístup

17. Ohodnoťte důležitost následujících předmětů (škála 1-5, mimořádně důležitý-
nedůležitý):

- český jazyk a literatura
- cizí jazyk
- matematika
- informatika
- dějepis
- výchova k občanství
- fyzika
- chemie
- přírodopis
- zeměpis
- hudební výchova
- tělesná výchova
- člověk a jeho svět
- člověk a svět práce
- dramatická výchova
- etická výchova
- filmová/audiovizuální výchova
- taneční a pohybová výchova

18. Vzniklý problém Vašeho dítěte na základní škole nebo Vaši stížnost řešíte převážně
s:

- jiným rodičem
- učitelem
- školním psychologem nebo výchovným poradcem
- třídním učitelem
- zástupcem ředitele

- ředitelem školy
 - zřizovatelem
 - Českou školní inspekci
19. Vzniklý problém Vašeho dítěte na základní škole nebo Vaši stížnost řešíte převážně:
- osobně
 - telefonicky
 - písemně (elektronickou žakovskou, emailem, apod.)
20. Jaké jsou podle Vás největší problémy, se kterými se základní škola Vašeho dítěte potýká? (škála 1-5; zásadní problém-žádný problém)
- celkový nedostatek financí
 - nedostatek kvalitních učitelů
 - nízké platy učitelů
 - nedostatek mužů učitelů
 - nedostačující pozornost slabším žákům
 - nedostatečný rozvoj talentovaných a nadaných žáků
 - špatné vybavení učeben
 - zastaralé učivo a vyučovací metody
21. Jaký je nejčastější zdroj pro Vaše informování o základní škole?
- webové stránky
 - sociální sítě (Facebook, Instagram, apod.)
 - informační tabule/nástěnka školy
 - autoevaluační zpráva
 - jiný: (uveďte)
22. Jakým způsobem jste si vybrali základní školu Vašeho dítěte?
- dali jsme na zkušenosti a rady ostatních rodičů
 - informovali jsme se z webových stránek a sociálních sítí
 - osobně jsme jednotlivé školy navštívili (v rámci dne otevřených dveří/domluvené schůzky)
 - školu jsme nevybírali
 - uveďte jiný způsob:....